

DE ONWAARDIGE WERELD,

Vertoond in

Vyftig Zinnebeelden,

Met

GODLYKE SPREUKEN

En

STICHTELYKE VERZEN;

DOOR

JAN LUIKEN.

TE AMSTELDAM,
By de Wed: P: ARENTZ, en K: VANDER SYS,
Boekverkoopers in de Beurs-ſtraat, in de
drie Raapen, 1710.

1710
LUIK

VOORREDEN.

Wat kan des menschen hert gewigtigs voor
zich stellen,
Zo zwaar en wonderbaar van aangelegentheid,
Als 't machtig onderscheid des Hemels en der
Hellen,
En dan met een den weg, die hem daar heenen
leid?
ô Alle dingen! die voor 't herten-oog verschy-
nen,
En weeven 't warnet, tot verstroojing van 't
gezicht,
Hoe wezentlyk gy zyt, gy zult als rook ver-
dwynen,
Al weegt gy ook als loot, gy word als wind zo
licht!
Maar 't ingeslooten oog, van alles afgetoogen,
Dat aller dingen Einde en uitslag voor zich
houd,
En kiest den besten kern, staat eind'ling niet te
oogen,
Na 't geene dat vervloog, maar houd een blyf-
baar goud.
Dat zuiver hemels Goud van 't Eeuwig vreugden
leven,
Daar al wat dat niet is, verslentert en vergaat;
En na zyn afval, en verrotting, en versweeven,

Niet anders als den grond der Hellen achter
laat.
Elendig quaad, zo zeer te schuuwen en te myden!
Gy zyt voor 't eizend oog een al te diepen
gracht,
Al wie voorzichtig is wyk af van uwe zyden,
En neem den vasten grond der zaligheid in
acht.
ô Oog der Zielen! als die dingen voor u komen,
Die u vertoonen 't eind tot eeuwig goed en
quaad,
Zo laatze u niet eerlang, door list weêr zyn ont-
nomen,
Maar queekt een Gulden Oogst uit zulk een
vruchtbaar zaad.
ô Oog der Zielen! laat u langer niet begekken,
Van uw benyder, die met schyn en scheme-
ring,
Van rechts en links gevoegd, u steeds zoekt af
te trekken,
Van 't allergrootste, en u, het allernutste ding.

DE

DE
ONWAARDIGE
WERELD,
Vertoond in
ZINNEBEELDEN.

I.

't Verkeerde Regiment.

Weet gy niet, dat wien gy u zelven ſteld tot dienſtknechten ter gehoorzaamheid, gy dienſtknechten zyt des geenen dien gy gehoorzaamd, of der zonde tot de dood, of der gehoorzaamheid tot gerechtigheid? Romeynen VI: 16.

Op

Op Figuur I.

Staa met bedaardheid ſtil, en ziet;
Kend gy dien grootſen Koning niet?
Zo ſtout en moedig opgezeten?
Dat is het werelds vlees en bloed,
Gezwollen van zyn overmoed,
Ook Macht, en Pracht, en Luſt geheeten.
Ach my! hoe gaat de Geeſt gebukt!
Van 't grove vlees zo zeer gedrukt!
Helaas! wat hebt gy opgenomen!
Vrywillig zulk een grooten ſlaaf,
Dat ſtaat de Eed'le Ziel niet braaf
Waar is uw ſtaat nu toe gekomen!
ô Schraale, dorre en maag're Geeſt,
Elendig paard van 't vette beeſt;
Waar is uw Edeldom gebleeven?
Hoe torſt gy dus, door zand en ſtof,
Werpt uw verwaande Ruiter of,
Om vry en onverdrukt te leeven.
Des werelds en der zonden knecht,
Met zyn gevolg! dat is te ſlecht!

Waar zal dat eindeling belende?
  De ſleep die achter na komt gaan,
  En ſtaat ons heel en al niet aan,
Zy dreigen met een droevig ende.

JOAN: VIII: 34.

Een iegelyk die de zonde doet, is een dienſtknecht der zonde.

ROM: VI: 12, 13, 14.

Dat dan de zonde niet en heerſe in uw' ſterflyk lichaam, om haar te gehoorzaamen in de begeerlykheden des zelven [lichaams.]

Noch en ſtelt uwe leden niet der zonde tot wapenen der ongerechtigheid: maar ſtelt u zelven Gode, als uit de dooden levendig [geworden] zynde, en [ſtelt] uwe leden Gode tot wapenen der gerechtigheid.

Want de zonde en zal over uw niet heerſen: want gy en zyt niet onder de wet, maar onder de genade.

En Vers 20, 21, 22, 23.

Want toen gy dienſtknechten waart der zonde, zo waart gy vry van de gerechtigheid.

Wat vrucht dan had gy toen van die dingen, daar over gy u nu ſchaamd? Want het einde der zelve is de dood.

Maar

Maar nu van de zonde vry gemaakt zynde, en Gode dienſtbaar gemaakt zynde, hebt gy uwe vrucht tot heiligmaakinge, en het einde het eeuwige leven.

Want de bezoldinge der zonde is de dood, maar de genaden-gifte Gods is het eeuwige leven, door Jezus Chriſtus onzen Heere.

En Kapittel VIII: 8.

En die in den vleeſe zyn en konnen Gode niet behaagen.

HEBREEN XII: 1.

Daarom dan ook, alzo wy zo groot een wolke der getuigen rondom ons hebben liggende, laat ons afleggen alle laſt, en de zonde die ons lichtelyk omringd, en laat ons met lydzaamheid loopen de loopbaane, die ons voorgeſtelt is.

2 PETRUS II: 19.

Beloovende haar vryheid, daar zy zelve dienſtknechten zyn der verdorvenheid. Want van wien iemant overwonnen is, dien is hy ook tot een dienſtknecht gemaakt.

I I.

Het gewigtige Onderſcheid.

I. L.

De hoope der rechtvaardigen is blydſchap : maar de verwachtinge der godloozen zal vergaan. Spreuken X: vers 28.

Als nu deze dingen beginnen te geſchieden , zo ziet om hooge, en heft uwe hoofden opwaards , om dat uwe verloſſinge naby is. Lukas XXI: 28.

Op

Op Figuur II.

De vroome Geeſt, tot zynen God verheeven,
Heeft met verlangſt de vleug'len uitgeſpreid;
Om vry en vrank, in d'open lucht te zweeven,
Wanneer de Dood den band der aarde ſnyd.
Door een bedryf, door eenderleije ſneede,
Scheid zich een zaak van tweederleijen aard;
Daar d'eene reiſt, en d'ander zinkt beneden,
Als vreugd en leed, door eenen weg gebaard.
Den aardſen menſch, aan 't zelve blok gevangen,
Word ſtaag gedreigt met zynen ondergang,
En blyft met luſt aan zyn gevang'nis hangen,
Door valſe hoop; voor 't ſcheiden ang en bang.
Doch iedelheid, vermaak en vreugd geheeten,
Laaft met wat zoets, het gaapen van zyn mond,
En doet hem ſlechts het groot gevaar vergeeten,
Tot hy begind te zinken na de grond.
ô Onderſcheid! wat word gy groot bevonden!
Daar d'eene hoopt, en d'ander angſtig vreeſt,
Om van den band des bloks te zyn ontbonden,
Dit is de vrucht van 't zaad, in vlees of geeſt.

Het

Het Kind des Deugds, is vaſt, aan zyne voeten;
Maar 't aardſe kind is aan het herte vaſt:
Speurd deze na, wanneer zy ſcheiden moeten,
Door eenen weg verwel'komt, en verraſt.

Deuteron: XXX: 19.

Ik neeme heden tegens u-lieden, tot getuigen den Hemel en de Aarde; het leven en den dood hebbe ik u voorgeſtelt, den zegen en den vloek: kieſt dan het leven, op dat gy leevet, gy en u zaad.

Psalm LXIII: 2,3,4,5.

O God, gy zyt myn God, ik zoeke u in den dageraad, myne ziele dorſtet na u, myn vlees verlangd na u: in een land, dor en mat, zonder water:

(Voorwaar ik hebbe u in het Heiligdom aanſchouwd; ziende uwe ſterkheid en uwe eere.)

Want uwe goedertierenheid is beter dan het leven: Myne lippen zouden u pryzen.

Alzo zoud' ik u looven in myn leven: In uwen Naame zoud' ik myne handen opheffen.

Spreuken XI: 5,6,7,8.

De gerechtigheid des oprechten maakt zynen weg recht;

recht: maar de godlooze valt door zyne godloosheid.

De gerechtigheid der vroomen zal ze redden: maar de trouwlooze worden gevangen in [haare] verkeertheid.

Als de godlooze mensche sterft, vergaat zyne verwachtinge: zelfs is de allersterkste hoope vergaan.

De rechtvaardige word uit benaauwtheid bevryd: en de godlooze komt in zyne plaatse.

ROM: VIII: 23, 24.

En niet alleen [dit,] maar ook wy zelve die de eerstelingen des Geests hebben, wy ook zelve [zegge ik] zuchten in ons zelven, verwachtende de aanneeminge tot kinderen, [namelyk] de verlossinge onzes lichaams.

Want wy zyn in hoope zalig geworden. De hoope nu die gezien word en is geen hoope: want het geene iemant ziet, waarom zal hy het ook hoopen?

GALATEN VI: 8.

Want die in zyn zelfs vlees zaaid, zal uit het vlees verderfenisse maaijen: maar die in den geest zaaid, zal uit den geest het eeuwige leven maaijen.

't On-

III.

't Ondoenelyk bestaan.

Gaat in door de enge poorte: want wyd is de poorte, en breed is de weg die tot het verderf leid, en veele zyn 'er die door den zelven ingaan. Want de poorte is enge, en de weg is naauwe, die tot het leven leid, en weinige zyn'er die den zelven vinden. Matth: VII: 13, 14.

Op

Op Figuur III.

Gy zyt te breed, en veel te grof,
Leg eerſt uw vlees en ballaſt of:
Dus kan men 't poortje niet paſſeeren,
Noch langs het hemel-padje gaan,
Zo veel beſlag en naſleep aan,
Dat ſtaat om wederom te keeren.
Nochtans, den heil-weg die gy ziet,
Is 't waardig, dat gy 't al verliet
Om 't beſte goed daar af te draagen,
Gelyk een koſtelyk Juweel,
De waarde Ziel, dat eeuwig deel
De wysheid tot een welbehaagen.
Men wouw wel na den hemel gaan,
En houden al den omſlag aan,
Met vlees en wereld overlaaden:
Hoe komt u 't poortje zelver voor?
Kunt gy 'er met die breedheid door?
Gy meugt u met u zelf beraaden:
Doch wyl gy 't klaar voor oogen ziet,
Zo overſlaat nu langer niet,

Op dat door overtydig wachten,
Die poort, zo ſmal voor 't vlees'lyk hert,
Van naauw en eng, niet toe en werd,
Tot wee! en ach! en jammer-klachten!

SPREUKEN XI: 28.

Wie op zynen rykdom vertrouwd, die zal vallen: maar de rechtvaardige zullen groenen als loof.

MATTH: XIX: 23, 24.

En Jezus zeide tot zyne Diſcipelen, Voorwaar ik zegge u, dat een ryke zwaarlyk in 't Koningryke der Hemelen zal ingaan.

En wederom zegge ik u, Het is lichter dat een kemel ga door de ooge van een naalde, dan dat een ryke inga in het Koningryke Gods.

MARKUS X: 23, 24, 25.

En Jezus rondom ziende, zeide tot zyne Diſcipelen, Hoe zwaarlyk zullen de geene die goed hebben in het Koningryke Gods inkomen?

En de Diſcipelen wierden verbaaſt over deze zyne woorden. Maar Jezus wederom antwoordende, zeide tot haar, Kinderen, hoe zwaar is het, dat de geene die op het goed haar betrouwen zetten, in het Koningryke Gods ingaan?

Het is lichter dat een kemel ga door de ooge van een naalde, dan dat een ryke in het Koningryke Gods inga.

LUKAS XIII: 24, 25.

Stryd om in te gaan door de enge poorte: want veele (zegge ik u) zullen zoeken in te gaan, ende en zullen niet konnen.

[Namelyk] na dat de Heere des huis zal opgestaan zyn, en de deure zal gesloоten hebben: en gy zult beginnen buiten te staan, en aan de deure te kloppen, zeggende, Heere, Heere, doet ons open, en hy zal antwoorden en tot u zeggen, Ik en kenne u niet van waar gy zyt.

En Kapittel XVIII: 22, 23, 24, 25.

Doch Jezus dit hoorende zeide tot hem, Noch een ding ontbreekt u: verkoopt alles wat gy hebt, en deeld het onder den armen, en gy zult eenen schat hebben in den hemel: en komt herwaards: volgt my.

Maar als hy dit hoorde wierd hy geheel droevig: want hy was zeer ryk.

Jezus nu ziende dat hy geheel droevig geworden was, zeide, Hoe zwaarlyk zullen de geene die goed hebben in 't Koningryke Gods ingaan.

Want het is lichter dat een kemel ga door de ooge van een naalde, dan dat een ryke in het Koningryke Gods inga.

IV.

De Waardige Verandering.

Dat gy zoud afleggen aangaande de voorige wandelinge, den ouden mensche, die verdorven word door de begeerlykheden der verleidinge: En dat gy zoud vernieuwt worden in den geest uwes gemoeds: en den nieuwen mensche aandoen, die naar God geschaapen is in waare rechtvaardigheid en heiligheid. Ephezen IV: 22, 23, 24.

Op

Op Figuur IV.

ô Wel'kom lieflyk aangezicht,
Zo ſchoon verklaard in 't helder licht,
Van zulk een Monſter uitgekroopen,
Dat quaad en zondig leeven hiet
Een grouwel, die 't met aandacht ziet,
Om voor te ſchrikken en te loopen.
Hoe ſchoon is nieuw gebooren Deugd,
Daar zich den Engel in verheugd,
Om and're blydſchap t'overtreffen!
Die eertyds, by den quaaden gang
In 't ſtof ging kruipen, als een ſlang,
Mag nu zyn vlugt tot God verheffen.
't Is koſt'lyk wel, kruip zo maar voort,
Uit d'oude huid, door d'enge poort,
Tot lieflykheid en welbehagen,
Van 't Heilig oog, en al de geen
Die langs den weg der wysheid treên,
Om 't beſte erfdeel weg te draagen.
Wat is 't een overgroote zaak,
Te zyn een Engel, of een Draak!

ô! Grouw'lyk beest van 't zondig leven,
Wat zyt gy leelyk, tegen 't schoon,
Van zulk een aangenaam persoon,
Met alle min'lykheid omgeeven!
ô! Ach! gy alle die dit ziet,
Bekoord u die verand'ring niet?

Lukas XV: 10.

Alzo (zegge ik u-lieden) is daar blydschap voor de Engelen Gods, over eenen zondaar die hem bekeert.

Rom: VI: 4.

Wy zyn dan met hem begraaven door den Doop in den dood, op dat gelykerwys Christus uit den dooden opgewekt is tot de heerlykheid des Vaders, alzo ook wy in nieuwigheid des levens wandelen zouden.

En Kapittel XII: 2.

Ende en word dezer wereld niet gelykformig, maar word veranderd door de vernieuwinge uwes gemoeds, op dat gy moogt beproeven welke de goede, en welbehaagende, en volmaakte wille Gods zy.

En Kapittel XIII: 12.

De nacht is voorby gegaan, en de dag is naby gekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duisternisse, en aandoen de wapenen des lichts.

KOLOSS: III: 9,10.

En liegt niet tegen malkanderen, dewyle gy uitgedaan hebt den ouden mensche met zyne werken:

En aangedaan hebt den nieuwen [mensche] die vernieuwt word tot kennisse, na het evenbeeld des geenen die hem geschaapen heeft.

JAKOBUS I: 21.

Daarom af gelegt hebbende alle vuiligheid en overvloed van boosheid, ontfangt met zachtmoedigheid het woord dat in [u] geplant word, het welk uwe zielen kan zalig maaken.

1 PETRUS II: 1.

Zo legt dan af alle quaadheid, en alle bedrog, en geveinstheid, en nydigheid, en alle achterklappingen.

V.

De moedwillige Armoede.

Ik zal opſtaan en tot mynen vader gaan, en ik zal tot hem zeggen, Vader, ik hebbe gezondigt tegen den hemel, en voor u. En ik en ben niet meer waardig uw zoone genaamd te worden: Maakt my als eenen van uwe huurlingen. Lukas XV: 18, 19.

Op Figuur V.

AL lang genoeg den draf gegeeten,
Die voor de Swynen word gesmeeten,
ô Arme Ziel, verlooren Zoon!
Dien draf van iedelheid en zonden,
In uw verkeerde lust verslonden,
En van den Duivel aangeboôn.
Dien slechten draf der bolsteringen,
Van haast vergaande aardse dingen,
In onvolmaakte lust en vreugd.
Bedenkt en overlegt het nader,
Keerd weêr, tot God, uw waarde Vader,
En eet de schoone spys der deugd;
Die schoone spys van Gods behaagen,
Om 't eeuwig voedsel weg te draagen.
Verlaat den grouwel en den stank,
Die uw verdoold, elendig leven
Geen waar genieten zoude geeven,
En 't schyn-genot en duurd niet lank.
't Is al te slecht, dat slordig zwerven,
Om eind'ling van gebrek te sterven,

Daar 's Vaders huis zo overvloeid,
Van rykdom en van volle zegen,
Wel dubbeld op malkaâr gelegen,
Daar weelde en vreugde groeid en bloeid.

GALATEN V: 19,20,21.

De werken des vlees nu zyn openbaar : welke zyn overspel , hoererye , onreinigheid , ontuchtigheid ,

Afgoderye , fenyn-geevinge , vyandschappen, twisten , afgunstigheden, toorne , gekyf , tweedragt , ketteryen,

Nyd, moord, dronkenschappen, brasseryen, en diergelyke : van dewelke ik u te vooren zegge , gelyk ik ook te vooren gezegt hebbe , dat die zulke dingen doen het Koningryke Gods niet en zullen beerven.

EPHEZEN V: 5.

Want dit weet gy, dat geen hoereerder , of onreine , of gierigaard , die een afgoden-dienaar is, erfenisse en heeft in het Koningryke Christus en Gods.

KOLOSSENSEN III: 5,6,7.

Doodet dan uwe leden die op de aarde zyn , [namelyk] hoererye , onreinigheid , [schandelyke] bewee-

beweeginge, quaade begeerlykheid, en de gierigheid, welke is afgodendienst.

Om welke de toorne Gods komt over de kinderen der ongehoorzaamheid:

In dewelke ook gy eertyds hebt gewandeld, doe gy in dezelve leefdet.

1 JOANNES II: 15, 16, 17.

En hebt de wereld niet lief, noch 't geene in de wereld is: zo iemant de wereld lief heeft, de liefde des Vaders en is niet in hem.

Want al dat in de wereld is, [*namelyk*] *de begeerlykheid des vlees, en de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des levens, en is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.*

En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die den wille Gods doet blyft in der eeuwigheid.

De

VI.

De wettige Stryd.

Zalig is de man die verzoekinge verdraagd; want als hy beproefd zal geweest zyn, zo zal hy de kroone des levens ontfangen, welke de Heere beloofd heeft den geenen die hem lief hebben. Jakobus I: 12.

Op

Op Figuur VI.

Gelaatenheid en eigen wil,
Geraakten in een groot verſchil,
Elk wil met d'overhand gaan ſtryken;
En dus in 't Worſtel-perk geſteld,
Betoond een ieder zyn geweld,
In 't aanzien van twee Koningryken,
Den Engel uit het eeuwig licht,
Schikt zyne gunſt en byſtand dicht,
Aan 't Deel, van 't waare God-begeeren;
Terwyl de Dienaar uit de Nacht
Ter zyden loerd, verlangd en wacht,
Dat zich het quaade Deel zal weeren.
ô Eed'le kracht van Geeſt zyt ſterk,
Al geeft het lompe vlees u werk,
Met wreev'lig worſt'len ende wringen,
Houd ſtand en zet maar voet by voet,
Zo gy u houd aan 't hoogſte goed,
Zyn overmoed zal u niet dwingen.
Zo gy op uwe greepen let,
En houd uw voet dus vaſt gezet,

Om

Om deze wereld te vertreede,
Uw dapperheid verkrygt tot loon,
De Palmtak en des levens kroon,
In 't Koningryk van Eeuw'ge vrede.

1 Korinthen IX: 24, 25.

Weet gy-lieden niet, dat die in de loopbaane loopen, alle wel loopen, maar [dat] een den prys ontfangt? loopt alzo dat gy [dien] moogd verkrygen.

En een iegelyk die [om prys] stryd, onthoud hem in alles. Deze dan [doen] wel [dit] op dat zy een verderfelyke kroone zouden ontfangen, maar wy een onverderfelyke.

Galaten V: 16, 17.

En ik zegge, wandeld door den Geest, ende en volbrengt de begeerlykheid des vleeses niet.

Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees: en deze staan tegen malkanderen, alzo dat gy niet en doet het geene gy wildet.

2 Timoth: II: 5.

En indien ook iemant stryd, die en word niet gekroond, zo hy niet wettelyk en heeft gestreeden.

En

En Kapittel IV: 7, 8.

Ik hebbe den goeden ſtryd geſtreeden, ik hebbe den loop ge-eindigd, ik hebbe het geloove behouden.

Voorts is my weg gelegd de kroone der rechtvaardigheid, welke my de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag geeven zal: en niet alleen my, maar ook allen die zyne verſchyninge lief gehad hebben.

HEBREEN I: 14.

Zyn ze niet alle gedienſtige geeſten, die tot dienſt uitgezonden worden om der geene wille die de zaligheid be-erven zullen.

1 PETRUS V: 4.

En als de Overſte Herder verſcheenen zal zyn, zo zult gy de onverwelkelyke kroone der heerlykheid behaalen.

VII.

De gevaarlyke Stand.

Ende en vreest u niet voor de geene die 't lichaam dooden, en de ziele niet en konnen dooden: Maar vreest veel meer hem, die beide ziel en lichaam kan verderven in de helle. Matth: X: 28.

Op

Op Figuur VII.

Hebt gy geen vleug'len om te dryven,
Denkt, waar gy na de Breuk zult blyven!

Dat iemant aan een draad, als over Etna hing
En lachte, en was te vreê, als zag hy geen gevaaren,
Dat was een wonder, als een onnatuur'lyk ding,
Want anders was 't niet vreemd, al reezen hem zyn haaren.
ô Mensch! ô arme mensch! die lacht en vrolyk zyt,
En weet van geen gevaar, dat gy u zoud ontstellen,
Waarom bedenkt gy niet hoe gy gehangen zyt,
Als over 't gaapen van de Swavel-poel der hellen?
Is dat geen wonder, dat zo vreezelyken stand,
Noch vrolyk zingt en queeld, en laat fioolen zorgen,
Daar zulk een zwaarte trekt, aan zulk een teeren band,
En wacht de breuk eerlang, wie staat 'er vast tot morgen?
Ach! overgroote zaak, van zulk een zwaar gewigt!
Hoe word gy door 't bedrog van iedelheid vergeeten!
Hoe acht het los gemoed de eeuwigheid zo licht,
Hoe word de schoone kans, zo onbedacht versmeeten!
ô Mensch! ô mensch! verschrik voor 't gaapende gevaar,

Ontſluimerd en ontwaakt, word in 't gemoed verſlaagen,
Ziet op, ziet nederwaarts, en word uw ſtaat gewaar;
Kykt naar de handen uit, die u dien val ontdraagen.

SPREUKEN XXVII: 12.

De kloekzinnige ziet het quaad, [en] verbergd zich: de ſlechte gaan heenen door, [en] worden geſtraft.

LUKAS XII: 4, 5.

En ik zegge u mynen vrienden, En vreeſt u niet voor de geene die het lichaam dooden, en daar na niet meer en konnen doen.

Maar ik zal u toonen wien gy vreezen zult: vreeſt dien, die na dat hy gedood heeft, [ook] macht heeft in de helle te werpen: ja ik zegge u, vreeſt dien.

En Vers 40.

Gy dan zyt ook bereid: want in welke uure gy het niet en meend, zal de Zoone des menſchen komen.

En Kapittel XXI: 34, 35, 36.

En wacht u zelven, dat uwe herten niet te eeni-

ger

ger tyd bezwaarden worden met brasserye, en dronkenschap, en zorgvuldigheden dezes levens, en dat u dien dag niet onvoorziens [over] en kome.

Want gelyk een strik zal hy komen over alle de geene die op den gantsen aardbodem gezeten zyn.

Waakt dan tot aller tyd, biddende dat gy moogt waardig geacht worden te ontvlieden alle deze dingen die geschieden zullen, en te staan voor den Zoone des menschen.

1 THESSAL: V: 3.

Want wanneer zy zullen zeggen, het is vrede, en zonder gevaar: dan zal een haastig verderf haar overkomen, gelyk de baarens-nood eene bevruchte [vrouwe:] en zy en zullen 't geensins ontvlieden.

OPENB: XX: 15.

En zo iemant niet gevonden en wierd geschreeven in het Boek des Levens, die wierd geworpen in den poel des vyers.

VIII.

Het Slecht-schynende Recht.

Wederom is het Koningryk der Hemelen, gelyk een schat in den akker verborgen, welken een mensche gevonden hebbende, verbergde [dien,] en van blydschap over den zelven gaat hy heenen en verkoopt al wat hy heeft, en koopt dien zelven akker. Matth: XIII: 44.

Op

Op *Figuur* VIII.

AL ſcheen 't te ſcheelen aan 't verſtand,
Dat iemant al zyn goed en haave,
Beſteeden aan een ſtukje land,
En ſchyn van veel, voor weinig gave,
Zo was 't noch evenwel gemiſt,
Dewyl 't beſluit der ongegronde,
Niet van den ſchat des Akkers wiſt,
Die deze Koopman had gevonden.
Hoe word de wyze Ziel belacht,
Die, om de ſchat van 't eeuwig leven,
De Wereld met haar goed veracht,
En veel voor weinig ſchynt te geeven!
Nu lykt het maar een ſchraale grond,
Van weinig lands en kleine vruchten,
Daar 't onverklaarde oog niet vond,
Als diſtel-kruid van ach! en zuchten!
Maar als 't geheim zich eens ontbloot,
Wat deze Koopman heeft begonnen,
Wat word zyn wysheid ſchoon en groot!
Wat heeft zyn ſchyn-verlies gewonnen!

ô Wereld ! die zo ſchimpig lacht,
Bedenkt u beter als gy plagt.

MATTH: VI: 19, 20, 21.

Vergaderd u geen ſchatten op der aarden, daar ze de motte en roeſt verderft, en daar de dieven doorgraaven en ſteelen.

Maar vergaderd u ſchatten in den Hemel, daar ze noch motte noch roeſt en verderft, en daar de dieven niet en doorgraaven, noch en ſteelen.

Want waar uwen ſchat is, daar zal ook uw' herte zyn.

En Kapittel XIII: 45, 46.

Wederom is het Koningryk der Hemelen, gelyk een Koopman die ſchoone paarlen zoekt:

Dewelke, hebbende een paarle van groote waarde gevonden, ging heenen en verkocht al wat hy hadde, en kocht dezelve.

En Kapittel XIX: 21.

Jezus zeide tot hem, zo gy wilt volmaakt zyn, gaat heenen, verkoopt wat gy hebt, en geeft het den armen, en gy zult eenen ſchat hebben in den Hemel: en komt herwaards, volg my.

LUKAS

LUKAS XII: 33, 34.

Verkoopt het geene gy hebt, en geeft aalmoesse. Maakt u zelven buidels die niet en verouden, eenen schat die niet af en neemd, in de Hemelen, daar de dief niet by en komt, noch de motte en verderfd.

Want waar uwen schat is, aldaar zal ook uw' herte zyn.

PHILIP: III: 7, 8, 9.

Maar het geene my gewin was, dat hebbe ik om Christus wille schaade geacht.

Ja gewisselyk ik achte ook alle dingen schaade te zyn, om de uitneementheid der kennisse Christus Jezus myns Heeren: om wiens wille ik alle die dingen schaade gereekent hebbe, en achte die drek te zyn, op dat ik Christus mooge gewinnen,

En in hem gevonden worde, niet hebbende myne rechtvaardigheid die uit de Wet is, maar die door het geloove in Christus is, [namelyk] de rechtvaardigheid die uit God is door het geloove.

IX.

D'Onwyze Koopman.

Waarom weegt gy-lieden geld uit voor 't geene dat geen brood en is? en uwen arbeid voor 't geene dat niet verzadigen en kan? Hooret aandachtelyk na my, en eetet het goede, en laat uwe ziele in vettigheid haar verlusten. Jezaias LV: vers 2.

Op

Op Figuur IX.

ô Koopman na men u beziet,
Gy zyt den wyzen Koopman niet:
Of ſchoon uw gaauwe zinnen vliegen ;
Had gy uw Koopmans oogen klaar,
Gy ſchoot niet uit voor valſe waar,
Dien Handelaar zal u bedriegen.
Die zo een ſchat van winſten haald,
Die heeft ze veel te duur betaald ;
En naar verloop van weinig jaaren,
Als 't werelds-hert daar op vertrouwd,
En op dien grond zyn welſtand bouwd,
Zal zich de ondeugd openbaaren.
De wysheid ried u van dien prys,
Maar neen, gy waard ze veel te wys,
Wanneer gy wyzen raad belachten,
Op uw laatdunkentheid te ſtout,
Tot zich den handel eens ontvoud,
Dan komen naberouw en klachten.
Dan zult gy vinden, als te laat,
Dat gy verwierp den goeden raad,

Van welbedachte en klaare oogen,
  Wanneer de waar, die heden blinkt,
  Verroeſt, verrot, ellendig ſtinkt,
Laat blyken hoe men is bedroogen.

PSALM XLIX: 7,8,9.

Aangaande de geene die op haar goed vertrouwen, en op de veelheid haares rykdoms roemen;

Niemant van hen zal [zynen] broeder immermeer konnen verloſſen: hy zal Gode zyn rantſoen niet konnen geeven:

(Want de verloſſinge haarer ziele is te koſtelyk, en zal in eeuwigheid ophouden:)

SPREUKEN XXIII: 4, 5.

En vermoeid u niet om ryk te worden: ſtaat af van uw' vernuft.

Zult gy uwe oogen laaten vliegen op het geene dat niet en is? want het zal zich gewiſſelyk vleugelen maaken; gelyk een Arend, die naar den Hemel vliegd.

MATTH: XVI: 26.

Want wat baat 'et een menſche, zo hy de geheele wereld gewint, en lyd ſchaade zyner ziele? Of wat zal een menſche geeven tot loſſinge van zyne ziele.

LUKAS

LUKAS IX: 25.

Want wat baat het een mensche, die de geheele wereld zoude winnen, en hem zelven verliezen, of schaade [zyns zelfs] lyden.

1 TIMOTH: VI: 9.

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoekinge en [in] den strik, en [in] veele dwaaze en schaadelyke begeerlykheden, welke de menschen doen verzinken in verderf en ondergang.

HEBREEN III: 10, 11, 12.

Daarom was ik vertoornd over dat geslachte, en sprak, Altyd dwaalen zy met het herte, en zy en hebben myne wegen niet gekend.

Zo hebbe ik dan gezwooren in mynen toorne, Indien zy in myne ruste zullen ingaan.

Ziet toe, broeders, dat niet t'eeniger tyd in iemant van u en zy een boos en ongeloovig herte, om af te wyken van den levenden God.

De

X.

De Welbedachtzaamheid.

I.L.

Vergaderd u geen ſchatten op der aarden, daar ze de motte en roeſt verderft, en daar de dieven doorgraaven en ſteelen. Maar vergaderd u ſchatten in den hemel, daarze noch motte noch roeſt en verderft, en daar de dieven niet en doorgraaven, noch en ſteelen. Want waar uwen ſchat is, daar zal ook u herte zyn. Matth:VI: 19,20,21.

Op

Op Figuur X.

Voorzichtigheid, die, (onder 't ſchroomen,)
Een wolk van onheil op zag komen,
Tot ondergang van 't gantſe land,
En daarom zich ontbloot vertoonde,
Voor 't oog dat om hem heene woonde,
Dewyl hy door een kloeke hand,
Zyn Schat en Rykdom over maakten,
Ter plaats daar zyn gemoed na haakten,
Op dat hy zelver ook eerlang,
Van hier na ginder heen getoogen,
Al ſcheen hy Arm voor and're oogen,
Mocht Ryk zyn in den overgang:
Dien man was immers wel te pryzen:
Zo doen de geeſtelyke wyzen,
Die 't Onweer van de felle dood,
Zo klaar van verren op zien dryven,
Om 't tyd'lyk levens-land t'ontlyven,
Met na gevolg van Eeuw'ge nood.
Daarom verzenden zy haar beſte,
Na 't land der eeuwige geweſten,

Vergaad'ren rykdom, goed en ſchat,
Daar zy eerlang, na toe verhuizen,
Terwyl zy hier als vreemd'ling kluizen,
Gelyk de geen die niets bezat.
Al komt het and're dan te vooren,
Als op, en weg, en heel verlooren,
Zo ver van huis en over Zee,
Het is in d'Alderhoogſtens handen,
Behouden aan des hemels ſtranden,
Daar komt den Eig'naar zelver mee.

PREDIKER XI: 1.

Werpt u brood uit op het water: want gy zult het vinden na veele dagen.

JEZAIAS X: 3.

Maar wat zult gy-lieden doen ten dage der bezoekinge, en der verwoeſtinge, [die] van verre komen zal? tot wien zult gy vlieden om hulpe? en waar zult gy uwe heerlykheid laaten?

MATTH: XIX: 21.

Jezus zeide tot hem, zo gy wilt volmaakt zyn, gaat heenen, verkoopt wat gy hebt, en geeft het den

den armen , en gy zult eenen ſchat hebben in den Hemel : en komt herwaards , volg my.

1 TIMOTH: VI: 17,18,19.

Den ryken in deze tegenwoordige wereld , beveeld dat zy niet hoogmoedig en zyn , noch [haare] hoope en ſtellen op de ongeſtadigheid des rykdoms , maar op den levenden God , die ons alle dingen rykelyk verleend om te genieten:

Dat zy weldaadig zyn , ryk worden in goede werken , gaarne mede-deelende zyn , [en] gemeenzaam.

Leggende haar zelven weg tot eenen ſchat , een goed fondament tegen 't toekomende , op dat zy 't eeuwige leven verkrygen mogen.

HEBREEN XIII: 5.

[Uwen] wandel zy zonder geldgierigheid: en zyt vergenoegd met het tegenwoordige. Want hy heeft gezegd , Ik en zal u niet begeeven , noch ik en zal u niet verlaaten.

De

XI.

De gedreigde Stand.

En de byle legd ook alreede aan de wortel der boomen: alle boom dan, die geen goede vrucht voort en brengt, word uitgehouwen, en in het vuur geworpen. Lukas III: vers 9.

Op

Op Figuur XI.

ô Mensch-boom, door des Scheppers hand,
In 't tyd'lyk leven neêr geplant,
Tot vruchtbaarheid en welbehaagen;
Hoe lange is uw schoonheid schyn,
Om wild en vruchteloos te zyn,
En niets als blader-lof te draagen?
't Is lang genoeg uw jeugd verzuimd,
Eer dat men uwen wortel ruimd,
Brengt eindelyk eens goede vruchten,
Dat zich den hovenier verheugd,
In 't lieflyk bloeijen uwer deugd,
Van vreeze Gods, en god'lyk zuchten.
Den hovenier geeft schoone tyd,
En mest van goedertierentheid,
De byl-slag word noch opgehouwen:
Veranderd haastig van natuur,
Of anders dreigd u 't eeuwig vuur,
En 't mogt u al te laat berouwen.

Matth: III: 7,8,9,10.

Hy dan ziende veele van de Farizeen en Sadduceen tot zynen doop komen, ſprak tot haar, Gy adderen gebroedſels, wie heeft u aangeweezen te vlieden van den toekomenden toorne?

Brengt dan vruchten voort der bekeeringe waardig.

Ende en meend niet by u zelven te zeggen, Wy hebben Abraham tot eenen Vader. Want ik zegge u, dat God zelfs uit deze ſteenen kan Abraham kinderen verwekken.

En is ook alreede de byle aan de wortel der boomen gelegt: alle boom dan die geen goede vrucht voort en brengt, word uitgehouwen en in het vuur geworpen.

Lukas XIII: 6,7,8,9.

En hy zeide deze gelykeniſſe, Een zeker [man] hadde eenen vygeboom, geplant in zynen wyngaard: en hy quam en zocht vrucht daar op, ende en vond ze niet.

En hy zeide tot den wyngaardenier, Ziet ik kome nu drie jaaren zoekende vrucht op dezen vygeboom, ende en vind ze niet: houwd hem uit: waar toe beſlaat hy ook onnuttelyk de aarde?

En hy antwoordende zeide tot hem, Heere laat hem ook [noch] dit jaar, tot dat ik om hem gegraaven en meſt gelegd zal hebben.

En

En indien hy vrucht zal voortbrengen [laat hem ſtaan:] maar indien niet, zo zult gy hem namaals uithouwen.

JOANNES XV: 1, 2.

Ik ben de waare wynſtok, en myn Vader is de landman.

Alle ranken die in my geen vrucht en draagd, die neemt hy weg: en alle die vrucht draagd, die reinigd hy, op dat zy meer vrucht draage.

HEBREEN VI: 7, 8.

Want de aarde die den regen menigmaal op haar komende indringt, en bequaam kruid voortbrengt voor de geene, door welke zy ook gebouwd word, die ontfangt zegen van God.

Maar die doornen en diſtelen draagd, die is verworpelyk, en naby de vervloekinge, welker einde is tot verbrandinge.

XII.

De Wettige Regeering.

Maar Gode *zy dank, dat gy [wel] dienstknechten der zonden waart, maar [dat] gy [nu] van herten gehoorzaam geworden zyt den voorbeelde der leere, tot het welke gy overgegeeven zyt: En vry gemaakt zynde van de zonde, zyt gemaakt dienstknechten der gerechtigheid.* Romeynen VI: 17, 18.

Op

Op Figuur XII.

Die eertyds Koning was die viel,
Door moed en kracht van d'Eed'le Ziel.
Nu moet hy buigen ende bukken,
En of hy ſchoorvoet, knord en baſt,
Men heeft hem aan een keten vaſt,
Om van den uitſpoor af te rukken.
Zo gaat het wel; en 't is ook recht,
De meeſte Heer, de minſte knecht.
Het Eeuwig Deel moet overweegen,
Gy Edeldom, in ſlaverny,
Verwind de valſe Tiranny,
Die boven u is op geſteegen.
U paſt den Scepter in de hand,
Tot heerſing over 't menſchen-land.
En of ze muiten, als rebellen,
Uw macht, die op Geloofs-troon leund,
Van Gods genaden onderſteund,
Kan haaren wreevel neder ſtellen,
Tot gy aan 't einde dezer tyd,
Van 't roerend volk ontſlagen zyt,

Om eindeloos te triomfeeren,
Zo ſchoon verwelkomt en begroet,
Met eeuwige vreden in 't gemoed,
De Opper-Majeſteit ter eeren.

Joannes VIII: 31, 32, 33, 34.

Jezus dan zeide tot de Joden, die [in] hem geloofden, Indien gy-lieden in myn woord blyvet, zo zyt gy waarlyk myne diſcipelen.

En zult de waarheid verſtaan, en de waarheid zal u vry maaken.

Zy antwoorden hem, Wy zyn Abrahams zaad, ende en hebben nooit iemant gediend: hoe zegt gy [dan,] Gy zult vry worden?

Jezus antwoorde haar, Voorwaar, voorwaar zegge ik u, Een iegelyk die de zonde doet is een dienſtknecht der zonde.

Romeinen VI: 16.

Weet gy niet dat wien gy u zelven ſteld tot dienſtknechten ter gehoorzaamheid, gy dienſtknechten zyt des geenen dien gy gehoorzaamd, of der zonde tot de dood, of der gehoorzaamheid tot gerechtigheid?

En Kapittel VIII: 1.

Zo en is'er dan nu geen verdoemeniſſe voor den geenen

nen die in Christus Jezus zyn, die niet na den vleese en wandelen, maar na den Geest.

En Vers 12, 13.

Zo dan, Broeders, wy zyn schuldenaars niet den vleese, om na den vleese te leeven.

Want indien gy na den vleese leefd, zo zult gy sterven: maar indien gy door den Geest de werkingen des lichaams doodet, zo zult gy leven.

GALATEN V: 1.

Staat dan in de vryheid, met welke ons Christus vry gemaakt heeft, ende en word niet wederom met het juk der dienstbaarheid bevangen.

En Vers 16, 17, 18.

En ik zegge, wandeld door den Geest, ende en volbrengt de begeerlykheid des vleeses niet.

Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees: en deze staan tegen elkanderen, alzo dat gy niet en doet het geene gy wildet.

Maar indien gy door den Geest geleid word, zo en zyt gy niet onder de Wet.

XIII.

De Noodwendige Wacht.

Zyt nuchteren , [*en*] *waakt : want uwe tegenpartye de Duivel gaat om als een briesende Leeuw* , *zoekende wien hy zoude mogen verslinden. Den welken wederstaat*, *vast zynde in het geloove : weetende dat het zelve lyden aan uw' broederschap* , *dat in de wereld is* , *volbragt word.* 1 Petrus V : 8, 9.

Op

Op Figuur XIII.

ô Menſch! gedreigd van zwaar verraad,
Denkt, dat gy in uw gantſe leven,
Als op verlooren Schildwacht ſtaat,
Geduurig met gevaar omgeeven.
Dies ſluimerd niet in deze nacht,
Maar ſnel van oogen en van ooren,
Houd, onbeſweeken, uwen wacht,
Op dat gy niet en gaat verlooren.
Met uwen werp-ſpies in de hand,
Dien werp-ſpies van Godvruchtig zuchten,
Waar meê gy 't booze van u band,
En 't loerende geweld doet vluchten.
Zit nooit ter ruſte op den grond,
Op dat gy niet, door ſlaap bevange,
Den Leeuw mogt vallen in zyn mond;
Houd ſtand, al valt de tyd u lange.
Want deze Schild-wacht die gy doet,
Behoud u niet alleen by 't leven,
Maar wonderbaarlyk is het goed,
Dat u des Levens-vorſt wil geeven!

Daarom verduurd den korten tyd,
Die u gestelt is om te waaken,
Gewapend met Godvruchtigheid,
Zo zult gy tot dat Heil geraaken;
't Is maar met eene nacht gedaan;
De nacht van 't tegenwoordig leven,
Dan zal men u van wacht ontslaan,
En eeuw'ge Rust en Vrede geeven.
ô Mensch! houd wacht, om deze stand,
Terwyl uw levens fakkel brand.

LUKAS XXI: 34, 35, 36.

En wacht u zelven, dat uwe herten niet te eeniger tyd bezwaard en worden met brasserye, en dronkenschap, en zorgvuldigheden dezes levens, en dat u dien dag niet onvoorziens [over] en kome.

Want gelyk een strik zal hy komen over alle de geene die op den gantsen aardbodem gezeten zyn.

Waakt dan tot aller tyd, biddende dat gy moogt waardig geacht worden te ontvlieden alle deze dingen die geschieden zullen, en te staan voor den Zoone des menschen.

ROM: VI: 13.

Noch en stelt uwe leden niet der zonde tot wapenen der ongerechtigheid, maar stelt u zelven Gode,

de, als uit de dooden levendig [geworden] zynde en [ſtelt] uwe leden Gode tot wapenen der gerechtigheid.

EPHEZEN VI: 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17.

Doet aan de geheele wapenruſtinge Gods, op dat gy kond ſtaan tegen de liſtige omleidingen des Duivels.

Want wy en hebben den ſtryd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de Overheden, tegen de Machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duiſterniſſe dezer eeuwe, tegen de geeſtelyke boosheden in de lucht.

Daarom neemt aan de geheele wapenruſtinge Gods, op dat gy kond wederſtaan in den boozen dag, en alles verricht hebbende, ſtaande blyven.

Staat dan, uwe lendenen omgegord hebbende met de waarheid, en aangedaan hebbende de borſt-wapenen der gerechtigheid:

En de voeten geſchoeid hebbende met bereidheid des Euangeliums des vredes.

Boven al aangenomen hebbende den ſchild des geloofs, met welken gy alle de vuurige pylen des boozen zult konnen uitbluſſen:

En neemt den helm der zaligheid, en het zwaard des geeſts, het welk is Gods woord.

XIV.

Als de Boom is groot, Is de Planter dood.

Immers wandeld de mensch [*als*] *in een beeld, immers woelenze iedelyk: men brengt by een, en men weet niet wie het na zich neemen zal. En nu, wat verwacht ik, ô Heere? myne hoope, die is op u.* Psalm XXXIX: vers 7, 8.

Op Figuur XIV.

Wat mag den armen menſch beginnen,
  Met al zyn werk en woeldery,
Van bouwen, planten, ſchraapen, winnen,
  En wat 'er meer voor wurming zy!
Want, laſi! als het is op 't beſte,
  En dat het ſtaat in volle fleur,
Dan komt des Eig'naars alderleſte,
  En gaat van al zyn arbeyd deur.
Daar leid en dryft het al te zaamen,
  De doode dingen blyven ſtaan,
En hy, door wien zy ſtand bequamen,
  Is als een ſchaduw heen gegaan.
Wat is van al 't onnoodig woelen,
  Dat hem geen aandacht overliet,
Om op een eeuwig ding te doelen,
  Wat anders, als een iedel niet?
Terwyl hy word in 't Graf vergeeten,
  Word al zyn heil dat hy bezat,
Van and're met vermaak bezeten,
  Die vrolyk zyn met zynen ſchat.

Helaas!

Helaas! wat mag de worm beginnen,
In 't leven van zo korten tyd,
Daar hem wat beters ſtond te winnen,
Dat blyv'lyk was in Eeuwigheid.

PSALM LII: 7,8,9,10.

God zal u ook afbreeken in eeuwigheid: hy zal u weg raapen, en u uit de tente uitrukken: ja hy zal u uitwortelen uit den lande der levendigen, Sela!

En de Rechtvaardige zullen het zien, en vreezen: en zy zullen over hem lachen, [zeggende:]

Ziet den man, [die] God niet en ſtelde tot zyne ſterkte, maar vertrouwde op de veelheid des rykdoms: hy was ſterk geworden door zyn beſchaadigen.

Maar ik zal zyn als een groene olyfboom in Godes Huis: Ik vertrouwe op Gods goedertierenheid eeuwiglyk en altoos.

LUKAS XII: 16,17,18,19,20,21.

En hy zeide tot haar een gelykeniſſe, en ſprak, Eens ryken menſches land hadde wel gedraagen:

En hy overleide by hem zelven, zeggende, Wat zal ik doen? want ik en hebbe niet, waar in ik myne vruchten zal verzaamelen.

En hy zeide, Dit zal ik doen: ik zal myne ſchuu-

ſchuuren afbreeken , en grooter bouwen, en zal aldaar verzaamelen alle dit myn gewas, en deze myne goederen:

En ik zal tot myne ziele zeggen , Ziele gy hebt veele goederen, die opgelegd zyn door veele jaaren, neemt ruſte, eet, drinkt, zyt vrolyk.

Maar God zeide tot hem, Gy dwaas, in dezen nacht zal men uwe ziele van u afeiſſen : en het geene gy bereid hebt, wiens zal het zyn?

Alzo [is't met dien,] die hem zelven ſchatten vergaderd, en niet ryk en is in Gode.

JAKOBUS I: 9, 10, 11.

Maar de broeder die nedrig is , roeme in zyne hoogheid:

En de ryke in zyne vernederinge : want hy zal als een bloeme des gras voorby gaan.

Want de Zonne is opgegaan met de hitte , en heeft het gras dorre gemaakt , en zyn bloeme is afgevallen , en de ſchoone gedaante haares aanſchyns is vergaan : alzo zal ook de ryke in zyne wegen verwelkeren.

XV.

De Overdenking des Doods.

Want alle vlees is als gras, en alle heerlykheid des menschen is als een bloeme des gras. Het gras is verdorret, en zyn bloeme is afgevallen. Maar het woord des Heeren blyft in der eeuwigheid: en dit is het woord dat onder u verkondigd is. 1 Petrus I: 24, 25.

Op

Op Figuur XV.

ô Dood! hoe hoorden u gedenken,
Het leven in dit vlees en bloed,
Uit zyn gerustigheid te wenken,
Ter toegang tot een eeuwig goed!
Want als het kaarsjen van dit leven,
Tot in de pyp is afgeteerd,
Waar is dan 't zoete licht gebleeven?
En waar's de hand die 't Uur-glas keerd?
De Jeugd en vreugd die leid vervallen,
Gelyk een afgevallen roos,
Men reekend op veel Jaar-getallen,
Zo is het maar een korte poos.
ô Dood! hoe naar zyn uw gedachten,
Hoe kleed gy 't wereldş hert in rouw,
Dat niet bereid is u te wachten,
Maar gaaren altyd leeven zouw.
ô Dood! hoe zoet is 't overweegen,
Voor 't vroom en welbedacht gemoed,
Hoe, met uw doorgang word verkreegen,
Het leven in een eeuwig goed!

ô Dood ! hoe hoorde ons uw gedenken,
Tot wys'lyk overleg te wenken!

PSALM XXXIX: 5, 6, 7, 8.

HEERE, *maakt my bekent myn einde, en welke de maate myner dagen zy; dat ik weete, hoe vergankelyk ik zy.*

Ziet, gy hebt myne dagen een handbreed gestelt, en myn leeftyd is als niets voor u; immers is een ieder mensche, [hoe] vast hy staat, enkel iedelheid, Sela!

Immers wandeld de mensche [als] in een beeld, immers woelenze iedelyk: men brengt by een, en men weet niet wie het na zich neemen zal.

En nu, wat verwacht ik, ô Heere? myne hoope, die is op u.

PSALM XC: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Gy doet den mensche wederkeeren tot verbryzelinge: en zegt, Keert weder gy menschenkinderen.

Want duizend jaaren zyn in uwe oogen, als de dag van gisteren, als hy voorby gegaan is: en [als] eene nachtwaake.

Gy overstroomtze, zy zyn [gelyk] eenen slaap: in den morgen-stond zynze gelyk het gras [dat] veranderd.

In den morgenstond bloeid het, en het veranderd:

derd: des avonds word het afgesneeden, en het verdorret.

Want wy vergaan door uwen toorn: en door uwe grimmigheid worden wy verschrikt.

Gy stelt onze ongerechtigheden voor u: onze heimelyke [zonden] in het licht uwes aanschyns.

Want alle onze dagen gaan heenen door uwe verbolgentheid: wy brengen onze jaaren door als een gedachte.

Aangaande de dagen onzer jaaren, daar in zyn tzeventig jaar: of zo wy zeer sterk zyn, tachentig jaar: en het uitneemenste van dien, is moeite en verdriet: want het word snellyk afgesneeden, en wy vliegen daar heenen.

En Psalm CXLIV: 4.

De mensche is de iedelheid gelyk: zyne dagen zyn als een voorby gaande schaduwe.

1 Petrus I: 24, 25.

Want alle vlees is als gras, en alle heerlykheid des menschen is als een bloeme des gras. Het gras is verdorret, en zyne bloeme is afgevallen:

Maar het woord des Heeren blyft in der eeuwigheid, en dit is het woord dat onder u verkondigd is.

XVI.

De Scheiding.

Wiens wan in zyne hand is, en hy zal zynen dorsvloer doorzuiveren, en de tarwe zal hy in zyne schuure te zaamen brengen, maar het kaf zal hy met on-uitblusselyk vuur verbranden. Lukas III: 17.

Op

Op Figuur XVI.

Het goede gaard men in de Schuur,
En 't quaade werpt men in het vuur:
ô Menſch ! der iedelheid en zonden!
Beſpiegeld u, en laat doch af,
Te weezen een onwaardig kaf,
Dat gy niet word te licht bevonden.
Het tarwen-graan, bezwaard met meel,
Dat valt des Zaaijers hand ten deel,
Maar 't leege bolſter opgeheven,
En omgeworpen in de lucht,
Neemt een verachtelyke vlugt,
Door 't windje van den Wan gedreeven.
Word wigtig van Godvruchtigheid,
Op dat gy onverſtuiv'lyk zyt,
Voor 't blaazen van des Heeren Tooren,
En gy, vervuld met waare deugd,
In zyne liefde blyven meugt,
Vergaderd tot des Hemels kooren,
En voorts tot Gods behaag'lyk brood,
ô Menſch ! dit onderſcheid is groot!

JOB XXI: 17, 18.

Hoe dikwils geschied het dat de lampe der godloozen uitgebluſt word, en haar verderf haar overkomt? dat [God hen] ſmerte uitdeeld in zynen toorn?

Datze gelyk ſtroo worden voor den wind; en gelyk kaf, dat de wervel-wind weg ſteeld.

PSALM I: 4, 5, 6.

Alzo en zyn de godlooze niet, maar als het kaf, dat de wind heenen dryft.

Daarom zullen de godlooze niet beſtaan in 't gerichte, noch de zondaars in de vergaderinge der rechtvaardigen.

Want de HEERE kend den weg der rechtvaardigen, maar de weg der godloozen zal vergaan.

EN PSALM XI: 5, 6, 7.

De HEERE proeft den rechtvaardigen; maar den godloozen, en dien die geweld lief heeft, haat zyne ziele.

Hy zal op de godlooze regenen ſtrikken, vuur, en zwavel, en een geweldige ſtormwind zal het deel haares bekers zyn.

Want de HEERE is rechtvaardig, hy heeft gerech-

gerechtigheden lief; zyn aangezicht aanschouwd den oprechten.

DANIEL V: 27.

Gy zyt in weegschaalen gewoogen, en gy zyt te licht gevonden.

MATTH: XIII: 30.

Laat ze beide te zaamen opwassen tot den Oogst, en in den tyd des Oogsts zal ik tot de maaijers zeggen, Vergaderd eerst dat onkruid, en bind het in busselen, om het zelve te verbranden: maar de tarwe brengt te zaamen in myne schuure.

HEBREEN X: 26, 27.

Want zo wy willens zondigen, na dat wy kennisse der waarheid ontfangen hebben, zo en blyft daar geen slacht-offer meer over voor de zonden:

Maar een schrikkelyke verwachtinge des oordeels, en hitte des vuurs dat de tegenstaanders zal verslinden.

XVII.

De Weg ten Hemel.

Indien gy dan met Christus opgewekt zyt, zo zoekt de dingen die boven zyn, daar Christus is zittende aan de rechter [*hand*] *Gods: Bedenkt de dingen die boven zyn, niet die op de aarde zyn.* Kolossensen III: 1, 2.

Op Figuur XVII.

Die gaaren 't Hemelryk tot eeuwig heil bezaate,
Verkies van 't twee-getal, na overweeging, 't Beſt:
Ik weet geen and're weg, als 't Aardryk te verlaate,
Want die na 't Ooſten wil, moet regelrecht van 't Weſt.
Kan iemant anders, zo hy waand in zyn vertrouwen
Langs eenen beter, en gemakkelyker ſpoor,
Het Een bereiken, en het Ander ook behouwen,
't Is voor zyn reekening, ik ziender zo niet door.
Of wil een tweede ook de moed niet laaten zakken,
Tot een verlaating, en verkiezing, 't Een voor 't Aâr,
Maar langs de hemel-weg de wereld met zich pakken,
Ik laat het ook voor hem, de vracht is my te zwaar.
Klim op, ô myne voet, by 't ſpoor aan ons gegeeven,
Want nu is 't klimmens tyd, terwyl 'er 't middel ſtaat,
Slaat uwe handen aan, en houd uw oog verheven,
Eer deze ladder voor de willekeur vergaat.
Weg Aarde, groove klomp, wie kan u opwaards brengen?
Het weinig vlees uit u, bezwaard ons noch te veel.
Wie kan de wereld en den hemel t'zaamen mengen,
Wie bakt 'er ſmaak'lyk brood, van klei en zuiver meel?
Vaar heen dan wereld, die het rechte menſchelyk leven,

Met al wat gy begrypt, in uwen ommeſlag,
Geen wezentlyk geluk tot waare ruſt kund geeven,
Maar legt ten laatſte op 't hert, als ſteen van wee en wach.
De Hel is onder u, elk hoord van u te vliede,
Eer dat hy als een ſteen, met uw gewigt verzinkt,
En zich de hand der hulp niet langer aan en biede,
Die nu den ganſchen dag des levens lokt en winkt.

PSALM XXXIV: 12, 13, 14, 15, 16, 17.

K*omet gy kinderen, hoord na my; Ik zal u des HEEREN vreeze leeren.*

Wie is de man, die luſt heeft ten leven; die dagen lief heeft, om het goede te zien?

Bewaard uwe tonge van 't quaade, en uwe lippen van bedrog te ſpreeken.

Wykt af van 't quaade, en doet het goede; zoekt de vreede en jaagt ze na.

De oogen des HEEREN zyn op de Rechtvaardige; en zyne ooren tot haar geroep.

Het aangezichte des HEEREN is tegen de geene die quaad doen; om haare gedachteniſſe van der aarden uit te roeijen.

En PSALM XXXVII: 27.

Wykt af van het quaade, en doet het goede; en woond in eeuwigheid.

SPREU-

SPREUKEN XV: 24.

De weg des levens is den verstandigen na boven; op dat hy afwyke van de helle, beneden.

LUKAS XIV: 33.

Alzo dan een iegelyk van u, die niet en verlaat alles wat hy heeft, die en kan myn Discipel niet zyn.

En Kapittel XVI: 13.

Geen huisknecht en kan twee Heeren dienen: want of hy zal den eenen haaten, en den anderen lief hebben: of hy zal den eenen aanhangen, en den anderen verachten. Gy en kond Gode niet dienen en den Mammon.

1 PETRUS III: 10, 11, 12.

Want wie het leven wil lief hebben, en goede dagen zien, die stille zyne tonge van het quaad, en zyne lippen, dat ze geen bedrog en spreeken:

Die wyke af van het quaade, en doe het goede: die zoeke vrede en jaage den zelven na.

Want de oogen des Heeren zyn over de rechtvaardige, en zyne ooren tot haar gebed: maar het aangezicht des Heeren is tegen de geene die quaad doen.

XVIII.

De Ontrouwe Vriend.

I.L.

Die getrouw is in't minste, die is ook in 't groote getrouw: en die in het minste onrechtvaardig is, die is ook in het groote onrechtvaardig. Zo gy dan in den onrechtvaardigen Mammon niet getrouw en zyt geweest, wie zal u het waare vertrouwen? Lukas XVI: 10, 11.

Op Figuur XVIII.

Twee Vrienden hadden voorgenomen,
Om in een zeker plaats te komen,
En gingen t'zaamen over weg;
Doorbrogten nachten ende dagen,
Verdroegen zonneſchyn en vlaagen,
Berg op, berg neer, door ſtruik en heg.
Doch dus al gaande onderweegen,
Wierd d'eene in zich zelf verleegen,
Dewyl hy heim'lyk overdacht,
Dat deze weg mogt verder ſtrekken,
Als haare nooddruft toe koſt rekken,
Tot onderhoud van 's levens kracht:
En wyl die was in zyn bewaaren,
Begoſt hy voor hem zelf te ſpaaren,
Want eigenheid, zocht eigen baat,
Op dat, zo lang de tocht mogt duuren,
Hy 't om een aâr niet mogt bezuuren;
Gebrek, en nood, was voor zyn maat.
My dunkt, al wie dit komt ter ooren,
Die laat zich met verfoeijing hooren:

Dat

Dat was een trouwelooze vriend;
Hy had behooren mee te geeven,
Zo lang 'er was om van te leeven,
Dus word de naam van trouw verdiend.
Maar echter moeten wy dit zegge,
Dat elk dit by zyn herte legge,
Die Reisbaar met zyn naaste gaat,
Door deze Tyd, na 't ander leve,
En aan zich zelf eens uitslag geeve,
Hoe ver, of na, hy hier mee staat.

DEUTER: XV: 7,8.

Wanneerder onder u een arme zal zyn, een uit uwe broederen, in eene uwer poorten, in u land, dat de HEERE uwe God u geeven zal; zo zult gy u herte niet verstyven, noch uwe hand toesluiten voor uwen broeder, die arm is:

Maar gy zult hem uwe hand mildelyk opdoen: en zult hem rykelyk leenen, genoeg voor zyn gebrek, dat hem ontbreekt.

LUKAS III: 11.

En hy antwoordende zeide tot haar, Die twee rokken heeft deile hem mede, die geen en heeft: en die spyze heeft, doe desgelyks.

Ro-

ROMEINEN XII: 13.

Deeld mede tot de behoeften der Heilige. Tracht na herbergzaamheid.

JAKOBUS II: 15, 16.

Indiender nu een broeder of zuster naakt zouden zyn, en gebrek zouden hebben van dagelyks voedsel:

En iemant van u tot haar zoude zeggen, Gaat heenen in vrede, word warm, en word verzadigd: en gy-lieden en zoudet haar niet geeven de nooddruftigheden des lichaams, wat nuttigheid is dat?

1 JOANNES III: 17, 18.

Zo wie nu het goed des werelds heeft, en ziet zynen broeder gebrek hebben, en sluit zyn herte toe voor hem, hoe blyft de liefde Gods in hem?

Myne kinderkens, en laat ons niet lief hebben met den woorde, noch met de tonge, maar met de daad en waarheid.

XIX.

De Schadelyke Wens.

En ik zegge u lieden, Maakt u zelven vrienden uit den onrechtvaardigen Mammon, op dat wanneer u ontbreeken zal, zy u mogen ontfangen in de eeuwige tabernakelen. Lukas XVI: 9.

Op Figuur XIX.

Die leeven heeft in zyn gemoed,
En liefde tot zyn geld en goed,
Het welk hem kommerlyk deed wenſchen;
Dat niemant iets ontfangen moſt,
Maar elk zyn nooddruft winnen koſt,
Van al d'omtrent hem zynde menſchen:
Op dat hy 't geene dat hy had,
Met ruſt en vrede doch bezat,
En zonder byten van 't geweeten
Dat anders ſtadig knaagd en klaagd,
Dat hy den vollen buidel draagd,
Daar veele in armoed zyn gezeten:
Die wenſt, (zo hy het wel betracht,
Zeer blindelings en onbedacht,
Als een, in wysheid niet ervaaren;)
Dat in de Ladder, die daar ſtaat,
Op Aarden en ten Hemel gaat,
Voor zynen voet, geen Sporten waaren.
Doch was 'er maar een trap van hout,
Die op ging tot een berg van goud,

Ik meen hy zouw, (naar aard der menſchen)
Niet lui, noch lam, maar al zyn beſt,
En wakker van 't gemak'lyk neſt,
Geen ſporten uit die Ladder wenſchen.
Hy neeme dan hier by zyn maat,
Hoe vaſt hy in 't Geloove ſtaat,
Hoe diep des zelven wortels gingen:
Waar zynes harten arm op leund,
Of hy op 't taſt'lykheden ſteund,
Of op d'onzienelyke dingen.

SPREUKEN XIX: 17.

Die zich des armen ontfermd, leend den HEERE: en hy zal hem zyne weldaad vergelden.

MATTH: X: 40, 41, 42.

Die u ontfangt, ontfangt my: en die my ontfangt, ontfangt hem, die my gezonden heeft.

Die eenen Profeet ontfangt in den naam eens Profeeten, zal den loon eens Profeeten ontfangen: en die eenen rechtvaardigen ontfangt in den naam eens rechtvaardigen, zal den loon eens rechtvaardigen ontfangen.

En zo wie een van deze kleine te drinken geeft, alleenlyk eenen beeker koud [waters,] in den naame

me eens Discipels, voorwaar zegge ik u, hy en zal zynen loon geensins verliezen.

En Kapittel XXV: 40.

En de Koning zal antwoorden en tot haar zeggen, Voorwaar zegge ik u, voor zo veel gy [dit] een van deze myne minste broeders gedaan hebt, zo hebt gy [dat] my gedaan.

En Vers 45.

Dan zal hy haar antwoorden en zeggen, Voorwaar zegge ik u: voor zo veel gy [dit] een van deze minste niet gedaan en hebt, zo en hebt gy het my ook niet gedaan.

2 KORINTHEN IX: 6.

En dit [zegge ik,] die spaarzaamlyk zaaid, zal ook spaarzaamlyk maaijen, en die in zegeningen zaaid, zal ook in zegeningen maaijen.

JAKOBUS II: 13.

Want een onbarmhertig oordeel [zal gaan] over de geene die geen barmhertigheid gedaan en heeft: en de barmhertigheid roemd tegen het oordeel.

XX.

't Onordentelyk Huishouden.

Werkt niet [om] de ſpyze die vergaat, maar [om] de ſpyze die blyft tot in het eeuwige leven, welke de zoone des menſchen ulieden geeven zal: want dezen heeft God *de Vader verzegeld.* Joan: VI: 27.

Op

Op Figuur XX.

Nieuwsgierigheid leend uwe ooren,
Men zal u hier wat vreemds doen hooren;
Gy denkt niet wat, noch weet niet hoe:
Daar is een Huis aan geene wegen,
Aanzien'lyk en plaizant gelegen,
Daar gaat het wonderbaar'lyk toe.
Men kookt en ſmookt 'er alle dagen,
't Geen lekker is tot welbehaagen,
Het beſte van de Markt en Hal:
En deze aangenaame ſpyzen,
Zo toebereid op veele wyzen,
Gaan alle na de Varkens ſtal;
En worden in de trog geſmeeten,
Op dat de Zwynen luſtig eeten,
En 't huisgezin lyd hongers-nood;
Ziet mager, dor, en gaat daar heenen,
Kaauwt roggenbrood, knaagt dorre beenen,
En drinkt het water uit de ſloot.
Maar mogelyk zal uw vertrouwen,
Dit zeggen voor onwaarheid houwen:

Begeerd gy zulk een huis te zien;
En vraagd gy, waar het doch mag leggen?
Men zal u noch wat meerder zeggen;
Daar zynder duizende voor ien.
Doch, om den toegang u t'ontwinden:
Het huisgezin dat is 't Gemoed;
De Varkens-ſtal, is 't vlees en bloed;
Nu zult gy 't licht'lyk kunnen vinden.

LUKAS XXI: 34.

En wacht u zelven, dat uwe herten niet t'eeniger tyd bezwaard en worden met braſſerye, en dronkenſchap, en zorgvuldigheden dezes levens, en dat u dien dag niet onvoorziens [*over*] *en kome.*

ROMEINEN XIII: 12, 13, 14.

De nacht is voorby gegaan, en de dag is naby gekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duiſterniſſe, en aandoen de wapenen des lichts.

Laat ons als in den dag, eerlyk wandelen: niet in braſſeryen en dronkenſchappen, niet in ſlaapkameren en ontuchtigheden, niet in twiſt en nydigheid:

Maar doet aan den Heere Jezus Chriſtus, ende en verzorgd het vlees niet tot begeerlykheden.

PHI-

PHILIPPENZEN III: 17,18,19.

Weest mede myne navolgers, Broeders, en merkt op de geene die alzo wandelen, gelyk gy ons tot een voorbeeld hebt.

Want veele wandelen [anders:] van dewelke ik u dikmaals gezegt hebbe, en nu ook weenende zegge, dat ze vyanden des kruis van Christus zyn.

Welker einde is het verderf, welker God is de buik, en [welker] heerlykheid is in haare schande, dewelke aardse dingen bedenken.

2 THESSAL: III: 6, 7.

En wy beveelen u, Broeders, in den naame onzes Heeren Jezus Christus, dat gy u ontrekt van een iegelyk broeder die ongeregeld wandeld, en niet na de inzettinge die hy van ons ontfangen heeft.

Want gy zelve weet hoe men ons behoord na te volgen: want wy en hebben ons niet ongeregeld gedraagen onder u.

JAKOBUS V: 5.

Gy hebt lekkerlyk geleeft op der aarden, en wellusten gevolgt: gy hebt uwe herten gevoed als in eenen dag der slachtinge.

1 PETRUS IV: 3.

Want het is ons genoeg dat wy den voorgaanden tyd des levens der Heidenen wille volbragt hebben, en gewandeld hebben in ontuchtigheden, begeerlykheden, wynzuiperyen, brasseryen, drinkeryen, en grouwelyke afgoderyen.

XXI.

De Schadelyke Moeite.

I.L.

En de vrouwe zag, dat die boom goed was tot spyze, en dat hy een lust was voor de oogen, ja een boom die begeerlyk was om verstandig te maaken, en zy nam van zyne vrucht, en at: en zy gaf ook haaren man met haar, en hy at. Genesis III: vers 6.

Op

Op Figuur XXI.

Men zegt wel van 't Troijaanſe Paard,
Dat met der Grieken liſt bezeten,
De val van Troijen heeft gebaard;
Maar, ondertuſſen word vergeeten,
Hoe dat noch menig zelf zo doet,
Die met Triomph komt in te haalen,
De wereld met zyn geld en goed,
Dat zyn gemoed doet nederdaalen.
Dien Appel, die zo ſmaak'lyk werd,
En zo behaag'lyk is in d'oogen,
Die is wormſteekig in zyn hert,
Dat heeft zo menig Ziel bedroogen.
Zo dat de moeiten die men maakt,
Niet ſlechs alleenig is verlooren,
Maar uit de zoetheid die zo ſmaakt,
Word groote bitterheid gebooren.
En die daar al niet heel van ſterft,
En heel te gronde komt te raaken,
Ja, door het helſe vuur verderft,
Heeft wee! en ach! om 't uit te braaken.

Derhalven laat die moeiten ſtaan,
Om ſlangen ey'ren uit te broeijen,
En vangt een beter arbeid aan,
Om valſe luſten uit te roeijen.
ô Arme menſchen dat gy 't wiſt,
De Wereld is vol ſlangen-liſt.

JEZAIAS XXXIII: 11.

Gy-lieden gaat met ſtroo zwanger, gy zult ſtoppelen baaren, uwen geeſt zal u [als] vuur verſlinden.

2 KORINTHEN VI: 17.

Daarom gaat uit het midden van haar, en ſcheidet u af, zegt de Heere, ende en raakt niet aan het geene onrein is, en ik zal u-lieden aanneemen.

1 TIMOTH: VI: 9, 10.

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoekinge [en] in den ſtrik, en [in] veele dwaaze en ſchaadelyke begeerlykheden, welke de menſchen doen verzinken in verderf en ondergang.

Want de geldgierigheid is een wortel van alle quaad, tot welke ſommige luſt hebbende zyn afgedwaald van 't geloove, en hebben haar zelven met veele ſmerten doorſteeken.

2 TI-

2 TIMOTH: IV: 10.

Want Demas heeft my verlaaten, hebbende de tegenwoordige wereld lief gekreegen.

JAKOBUS V: 1,2,3.

Wel aan nu gy ryke, weend en huild over uwe ellendigheden, die over u komen.

Uwen rykdom is verrot, en uwe kleederen zyn van de motten gegeeten geworden:

Uw' goud en zilver is verroest: en haaren roest zal u zyn tot een getuigenisse, en zal uw' vlees als een vuur verteeren: gy hebt schatten vergaderd in de laatste dagen.

1 JOANNES II: 15,16,17.

En hebt de wereld niet lief, noch 't geene in de wereld is: zo iemant de wereld lief heeft, de liefde des Vaders en is niet in hem.

Want al dat in de wereld is, [namelyk] de begeerlykheid des vlees, en de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des leevens, en is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.

En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die den wille Gods doet, blyft in der eeuwigheid.

De

XXII.

De Poort des Doods.

I.L.

Zegget den rechtvaardigen, dat het [hem] wel gaan zal: dat zy de vrucht haarer werken zullen eeten. Wee den godloozen, het zal [hem] quaalyk gaan: want de vergeldinge zyner handen zal hem geschieden Jezaias III: 10, 11.

Op

Op Figuur XXII.

Daar komt 'er een uit deze wereld aan,
De leevens-weg der Tyd'lykheid ten ende,
Om door de Poort des Doods nu heen te gaan,
In d'Eeuwigheid, tot vreugde of tot elende.
Wel hem, zo hy de Wereld eerst verliet,
Toen hy ze kost gebruiken t'zyner baate,
Eer dat zy hem ten laatste zelfs verstiet,
En als een knecht die af was, had verlaate.
Wee hem, zo hy de wereld heeft bemind,
En haar zo lang hy kost heeft vast gehouwen,
Om zo te zyn haar uitverkoore vrind,
Tot dat zy hem van zelver uit moest spouwen.
De Dienaars van het Licht en Duisternis,
Die voegen zich aan deze poort, van scheiden,
En passen op, aan wien hy eigen is,
Om hem met haar gezelschap heen te leiden.
Zy passen op, zy kyken iev'rig uit,
Bezien haar rol, 't regifter van de zonden;
Zy loeren scherp, als op een vette buit,
Tot haar vermaak aan deze plaats gevonden.
ô Zwaare stand! ô stand van groot gewigt!
Dat al de geen die zyn in goede dagen,

Doch

Doch wel bedacht, met onvervalst gezicht,
Dit groot belang, by tyds van verre zagen!
Op dat men 't zich zo liet ter herten gaan,
Dat, als die uur voor ieder is gebooren,
Hy in het oog des Konings wel mogt staan,
En in de rang der Eng'len mogt behooren;
Zo dat den schrik, der hellen booze knecht,
Die voor zyn Heer na Erfdeel uit komt kyken,
Met zyn pleidoi, en voorgestelde recht,
Door overwigt van waare deugd moet wyken.
ô Mensch! blyft doch voor deze spiegel staan,
Want niemant kan die weg en Poort ontgaan.

LUKAS XVI: 22, 23.

En het geschiede dat de bedelaar stierf, en van de Engelen gedraagen wierd in den schoot Abrahams.

En de ryke stierf ook, en wierd begraaven. En als hy in de helle zyne oogen ophief, zynde in de pyne, zag hy Abraham van verre, en Lazarus in zynen schoot.

JOANNES XII: 25.

Die zyn leven lief heeft zal 't zelve verliezen: en

en die zyn leven haat in deze wereld, zal 't zelve bewaaren tot het eeuwige leven.

TITUS II: 11,12,13.

Want de zaligmaakende genade Gods, is verscheenen alle menschen:

En onderwyst ons, dat wy de godloosheid en de wereldse begeerlykheden verzaakende, maatiglyk, en rechtvaardelyk, en godzaliglyk leeven zouden in deze tegenwoordige wereld.

Verwachtende de zalige hoope, en de verschyninge der heerlykheid des grooten Gods en onzes Zaligmaakers Jezus Christus.

OPENBAARINGE XIV: 13.

En ik hoorde een stemme uit den Hemel die tot my zeide, Schryft, Zalig zyn de doode, die in den Heere sterven, van nu aan: Ja zegt de Geest, op dat zy rusten moogen van haaren arbeid: en haare werken volgen met haar.

XXIII.

Het Lyk.

I.L

En niet alleen [dit,] maar ook wy zelve die de eerstelingen des Geests hebben, wy ook zelve [zegge ik] zuchten in ons zelven, verwachtende de aanneeminge tot kinderen, [namelyk] de verlossinge onzes lichaams. Romeinen VIII: 23.

Op

Op Figuur XXIII.

Het lykt Hem ; maar, hy is het niet,
Die nu, onzichtbaar voor onze oogen,
De Baſt voor deze doorgang liet,
En met de Kern is weg gevloogen.
Waar heen doch ? Dat is tweederlei ;
Of in het goede, of in 't quaade,
Na dat zyn ſtand geſchooren zy,
Uit oorzaak van zyn levens pade.
Heeft hy de rechte weg gegaan,
Die hem Gods vinger had geweezen,
Zo is 't met al zyn leed gedaan,
En al zyn hertſeer is geneezen.
Maar heeft hy zynen tyd verquiſt,
Met al des werelds yd'le bende,
Zo heeft hy 't ſpoor des heils gemiſt ;
En zyne welvaart heeft een ende.
Zyn ruſt, zyn luſt, zyn ſtaat en eer,
En alles wat het vlees kon baaten,
Leid hy voor deze doorgang neêr,
En heeft 'et by zyn Lyk gelaaten;

Aan 't einde ſlaat het blaadjen om;
De zy die boven heeft gelegen,
Zo heerlyk als een gulde blom,
Heeft nu de kleur van roed gekreegen:
En 't zwart, van lyden en verdriet,
Dat bloot lag in des levens dagen,
Verkeert in goud, en anders niet,
Dat is tot blydſchap omgeſlagen.
Zo gaat het aan de and're zy,
Des Doorgangs, dezer Poort, van ſterven,
Als 't Tyd'lyk leven is voorby,
Elk denk nu wat hem luſt te erven.
Het Lyk nu, is voor elk onwaard,
Al was 't gevierd tot welbehaage,
Men zal 't verſchuiven in der aard,
Daar blyft het tot den Jongſten dage,
Wanneer het weder op zal ſtaan,
Om ook in 't wit of zwart te gaan.

MATTH: XXV: 21.

En *zyn heere zeide tot hem, Wel, gy goede en getrouwe dienſtknecht, over weinige zyt gy getrouw geweeſt, over veele zal ik u zetten: Gaat in inde vreugde uwes heeren.*

En

En Vers 30.

En den onnutten dienstknecht werpt uit in de buitenste duisternisse, daar zal weeninge zyn, en knersinge der tanden.

LUKAS XXI: 28.

Als nu deze dingen beginnen te geschieden, zo ziet om hooge, en heft uwe hoofden opwaarts; om dat uwe verlossinge naby is.

2 KORINTHEN V: 1, 2, 3.

Want wy weeten, dat zo onz' aardse huis dezes tabernakels gebroken word, wy een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, [maar] eeuwig, in de Hemelen.

Want ook in dezen zuchten wy, verlangende met onze woonstede, die uit den Hemel is, overkleed te worden.

Zo wy ook bekleed [en] niet naakt en zullen gevonden worden.

XXIV.

De Weegſchaal.

Want al dat uit God gebooren is, overwind de wereld: en dit is de overwinninge die de wereld overwind, [*namelyk*] *ons geloove. Wie is 't die de wereld overwind, dan die geloofd dat Jezus is de Zoone Gods?* 1 Joannes V: 4, 5.

Op

Op Figuur XXIV.

Wie van de Twee zal 't zwaarfte weegen,
Het Lichaam, of den Eed'le Geeft,
Op dat het einde werd verkreegen,
Na dat den uitflag is geweeft?
Hier hangt de waage tusfen beiden,
Terwyl des levens Uurglas loopt,
Waar zich de neiging heen zal fcheiden,
Voor elk die op 't ontfangen hoopt.
Het vlees is wigtig van de dingen,
Die taft'lyk, en die zichtbaar zyn,
En (eer zy als een rook vergingen)
Zwaar weegen, door een valfe fchyn:
Maar wil de Geeft dat overhaalen;
Zo weegt de groote Eeuwigheid;
Beflooten, noch in maat of paalen,
Veel zwaarder als de vlugge Tyd.
De Wereld met haar luft en eeren,
Die zyn wel voor een tyd als loot:
Maar aan het einde worden 't veeren,
En ftuiven voor de felle Dood;

Zo blyft het lichaam in benouwen,
Met zynen overwonnen Geest,
Die zyn gewelt niet heeft weêrhouwen,
En 't wigtig maaken heeft gevreest.
Dies wil de Ziel geluk erlange,
't Is noodig dat hy zulks versmaad,
En zich zo zwaar met last behange,
Dat hem de Weegschaal overslaat.
Geloof en Hoop op 't Eeuwig leven,
(Het Kruis en Anker) zyn van goud,
De Wereld, en wat zy kan geeven,
Daar tegen maar van stroo en hout.

ROMEINEN XII: 2.

Ende en word dezer wereld niet gelykformig, maar word veranderd door de vernieuwinge uwes gemoeds, op dat gy moogt beproeven welke de goede, en welbehaagende, en volmaakte wille Gods zy.

En Vers 21.

En word van het quaad niet overwonnen, maar overwind het quaad door het goed.

2 KORINTHEN IV: 16,17,18.

Daarom en vertraagen wy niet: maar hoewel onze

onze uitwendige mensche verdorven word, zo word nochtans de inwendige vernieuwd van dage tot dage.

Want onze lichte verdrukkinge, die zeer haast voorby [gaat,] werkt ons een zeer uitneemend eeuwig gewigte der heerlykheid:

Dewyle wy niet en aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet en ziet. Want de dingen die men ziet zyn tydelyk, maar de dingen die men niet en ziet zyn eeuwig.

1 JOANNES IV: 4.

Kinderkens, gy zyt uit God, en hebt haar overwonnen: want hy is meerder die in u is, dan die in de wereld is.

OPENBAARINGE III: 5.

Die overwind, die zal bekleed worden met witte kleederen: en ik en zal zynen naame geensints uitdoen uit het boek des levens, en ik zal zynen naame belyden voor mynen Vader, en voor zyne Engelen.

XXV.

De Beelden-dienst

I.L.

En hy zeide tot haar, Ziet toe en wacht u van de gierigheid: want het en is niet in den overvloed [gelegen,] dat iemant leefd uit zyne goederen. Lukas XII: vers 15.

Op Figuur XXV.

Den Afgod die hier voor u ſtaat,
Is Gierigheid en eigen baat;
Daar doet de Geldzucht offerhanden,
Niet ieverloos, of lui en traag,
Maar onvermoeijelyk en graag,
Hier komt men bly met volle handen.
't Was ſchande, dat in d'oude tyd
Het Joodendom zo wierd verleid,
Om tot het Heidendom te vallen;
Maar dat men zulke dienſten ziet,
In 't land dat Chriſten wereld hiet,
Dat is een ſchande boven allen.
Foei Beelden Dienaar, weet gy 't niet
Dat Chriſtus zyne handen bied,
Om uwe gaaven zelfs t'ontfangen,
Door middel van nooddruftigheid,
Die u ontmoet in dezen tyd,
Op dat gy 't eeuwig mogt erlangen.
Waar bergt gy u voor ſchande en ſpyt,
Als zyn Gerecht u zulks verwyt,

Wyl gy 't aan Hem niet wilde waagen,
Maar dat de drift van 't vals gemoed,
Gemunt op 't ſnoode vlees en bloed,
In beelde-dienſten had behaagen.
Een ieder maake zich dan vry,
Van zulke ſnoode afgodery,
Eer hem de gunſt werd afgenomen,
Dat Hy, als een voorzichtig man,
De waare Godheid dienen kan,
Om in zyn gunſt te mogen komen.

I KORINTHEN V: II.

Maar nu hebbe ik u geſchreeven, dat gy u niet en zult vermengen, [namelyk] indien iemant een broeder genaamt zynde, een hoereerder is, of een gierigaard, of een afgoden-dienaar, of een laſteraar, of een dronkaard, of een roover: dat gy met zodaanigen eenen ook niet en zult eeten.

EPHEZEN V: 5.

Want dit weet gy, dat geen hoereerder, of onreine, of gierigaard, die een afgodendienaar is, erffeniſſe en heeft in het Koningryke Chriſtus en Gods.

KOLOS-

KOLOSSENZEN III: 5.

Doodet dan uwe leden die op de aarde zyn, [namelyk] hoererye, onreinigheid, [ſchandelyke] beweeginge, quaade begeerlykheid, en de gierigheid, welke is afgoden-dienſt.

1 TIMOTH: VI: 10.

Want de geldgierigheid is een wortel van alle quaad, tot welke ſommige luſt hebbende zyn afgedwaald van 't geloove, en hebben haar zelven met veele ſmerten doorſteeken.

2 TIMOTH: III: 1, 2.

En weet dit, dat in de laatſte dagen ontſtaan zullen zwaare tyden.

Want de menſchen zullen zyn liefhebbers van haar zelven, geldgierig, laatdunkige, hovaardig, laſteraars, den ouderen ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig.

XXVI.

De Krankzinnigheid.

Ik hebbe myne handen uitgebreid den gantſen dag tot een wederſtreevig volk: die wandelen op eenen weg die niet goed en is, na zyne [*eigene*] *gedachten.* Jezaias LXV: 2.

Op

Op Figuur XXVI.

De Koning bood' een Prinſen Kroon,
Aan iemant, die de Zwynen hoeden,
Mits dat hy tot een weder-loon,
Die groote gaave zouw vergoeden.
Waar meê doch ? wyl een arme man,
Ontbloot, van wysheid en van haave,
Niets van beduiden geeven kan,
Laat ſtaan een Koninglyke gaave?
Den eis was weinig en gering;
Een lap des Roks die hem bekleeden,
Op dat hy met die ſcheure ging,
Een korte weg, van weinig treeden.
Maar 't was dien man zo veel niet waard,
Hy wouw zyn vodden niet verlaate,
Op dat hy (wonderlyk van aard)
Dat Prinsdom niet te duur bezate.
Hoe word dat hoofd van elk geacht,

Ver-

Verſtandig, of beroofd van zinnen?
  Hy word van ieder uitgelacht:
Zo zullen wy van u beginnen;
  ô Menſch! die maar een hoeder zyt,
Van veele Zwynen der gedachten,
  Die vroeten in den drek der tyd,
En weiden in moeras en grachten.
  Den Koning van de hoogſte Troon,
Bied u de Kroon van 't Hemels leven,
  Mits dat gy tot bewys van loon
De Wereld daarom weg zoud geeven:
  En niet de Wereld in 't geheel,
Want die word niet van u bezeten,
  Maar ſlechs een ſtuk, een minſte deel,
Een lap, een ſlenter, kort in 't meeten;
  Der oogen, vlees en grootsheids luſt,
En al het aardſe welbehaagen,
  De yd'le vreugd' en valſe ruſt,
En wat de zucht heeft t'zaam gedraagen.

Dat is dien lap van 't werelds kleed,
Die gy van 't hert hebt af te ſcheuren,
Op dat, zy wonderbaar beſteed,
U 't Hemels Prinsdom mogt gebeuren.
Maar neen; die koop is u te duur,
Gy wild uw Zwynen kleed behouwen,
Dien ſcheur is vlees en bloed te zuur,
En t'onbevallig in 't aanſchouwen.
Uw ſtand moet blyven in fatſoen,
Wil u de Vorſt van 't Eeuwig leven,
De Kroon toewerpen 't mag hy doen,
Gy luſt 'er dat niet voor te geeven.
Wie is nu eedeler van aard?
Gy, of de arme Zwynen herder?
Wie is 'er meer belachens waard,
En van rechtzinnig Oordeel verder?
Dat weegt, na Kroon, Perſoon en Stand,
Zo valt u 't zwaarſte in de hand.

Spreuken I: 22, 23, 24, 25, 26.

Gy ſlechte, hoë lange zult gy de ſlechtigheid beminnen? en de ſpotters voor zich de ſpotterye begeeren? en de zotten weetenſchap haaten?

Keeret u tot myne beſtraffinge: Ziet, ik zal mynen geeſt u overvloediglyk uitſtorten; ik zal myne woorden u bekend maaken.

Dewyle ik geroepen hebbe, en gy-lieden geweigert hebbet; myne hand uitgeſtrekt hebbe, en daar niemant en was die opmerkte:

En hebbet allen mynen raad verworpen; en myne beſtraffinge niet gewild:

Zo zal ik ook in u-lieder verderf lachen: ik zal ſpotten, wanneer uwe vreeze komt.

Jezaias LXV: 12.

Ik zal u-lieden ook ten zwaarde tellen, dat gy alle u ter ſlachtinge zult krommen, om dat ik hebbe geroepen, maar gy en hebt niet geantwoord, Ik geſprooken hebbe, maar gy en hebt niet gehoord, maar hebt gedaan dat quaad was in myne oogen, en hebt verkooren het geene daar ik geenen luſt aan en hebbe.

Jeremias IV: 22.

Zekerlyk, myn volk is dwaas, my en kennen zy niet;

niet; het zyn zotte kinderen, ende en zyn niet verstandig: wys zyn ze om quaad te doen, maar goed te doen en weeten ze niet.

En Kapittel XIII: 10, 11.

Dit zelve booze volk, dat myne woorden geweigerd te hooren, dat in 't goeddunken zyns herten wandelt, en andere Goden navolgt, om die te dienen, en voor die zich neder te buigen; dat zal worden, gelyk deze gordel, die nergens toe en deugd.

Want gelyk als eenen gordel kleeft aan de lendenen eens mans, alzo heb ik het gantse huis Israëls en 't gantse huis Juda aan my doen kleeven, spreekt de HEERE, om my te zyn tot een volk, en tot eenen naam, en tot lof, en tot heerlykheid, maar zy en hebben niet gehoord.

EPHEZEN V: 15, 16, 17.

Ziet dan hoe gy voorzichtelyk wandeld: niet als onwyze, maar als wyze.

Den tyd uitkoopende, dewyle de dagen boos zyn.

Daarom en zyt niet onverstandig, maar verstaat welke de wille des Heeren zy.

XXVII.

De Onvoorzichtige Voorzichtigheid.

Maar ik zegge u, dat van elk ydel woord het welk de menſchen zullen geſproken hebben, zy van het zelve zullen reekenſchap geeven in den dage des Oordeels. Matth: XII: 36.

Op

Op Figuur XXVII.

Wie ſtrooid zyn geld, en word verſtoord,
Als hy de gunſt van waarſchouw hoord,
Door Een, die achter hem komt treeden?
In tegendeel is zyn beſcheid
Een vriend'lyk woord van dankbaarheid,
Na 't recht van goed verſtand en reden.
Maar zo der iemant vallen laat,
De ſpeſi van een hooger graad,
Als Goud en Zilver ooit kan weezen,
De Woorden van 't geſcheurd gemoed,
En dat men hem de waarſchouw doet,
Zo ſtaat zyn ongenaâ te vreezen.
Zo dat ervarentheid bevind,
Dat elk zyn Geld-beurs meer bemind,
Als 't groot belang van 't Zielen leven;
Want immers word'er zo gehoord,
Dat elk van ieder ydel woord,
Eens reekenſchap zal moeten geeven.
Zo iemant dan zyn 's heeren geld,
Op peene hem ter hand geſteld,

In waarden houd, hoe kan 't dan weezen,
  Dat d'oopen mond, door flecht beraad
  Zo veele woorden vallen laat,
Dat zonder 't hoogfte recht te vreezen!
  Want die de kracht tot fpreeken geeft,
  In elk die op der aarde leeft,
Dien is zyn eis en heil'ge wille,
  Dat zulk een deel hem toe geleid,
  Bewaard werd in aandachtigheid,
En niemant dat onnut verfpille.

SPREUKEN XIII: 3.

Die zynen mond bewaard, behoud zyne ziele: maar voor hem is verftooringe, die zyne lippen wyd open doet.

En Kapittel XVII: 27, 28.

Wie weetenfchap weet, houd zyne woorden in; [*en*] *een man van verftand is koftelyk van geefte.*

Een dwaas zelfs, die zwygt, zal wys geacht worden: [*en*] *die zyne lippen toefluit, verftandig.*

En Kapittel XVIII: 7.

De mond des zots is hem zelven eene verftooringe; en zyne lippen een ftrik zyner ziele.

En

En Kapittel XXV: 11.

Een reden op zyn pas gesprooken, is [als] goude appelen in zilvere gebeelde schaalen.

JAKOBUS I: 26.

Indien iemant onder u dunkt dat hy Godsdienstig is, en zyne tonge niet in toom en houd, maar zyn herte verleid, dezes Godsdienst is ydel.

En Kapittel III: 5,6.

Alzo ook de tonge is een klein lid, en roemd [nochtans] groote dingen. Ziet, een klein vuur hoe grooten hoop houds het aansteekt.

De tonge is ook een vuur, een wereld der ongerechtigheid: alzo is de tonge onder onze leden gesteld, welke het geheel lichaam besmet, en ontsteekt het rad [onzer] geboorte, en word ontsteeken van de helle.

1 PETRUS III: 10.

Want wie het leven wil lief hebben, en goede dagen zien, die stille zyne tonge van het quaad, en zyne lippen, dat ze geen bedrog en spreeken.

XXVIII.
De Herten Wagen.

I.L

Ik doe wandelen op den weg der gerechtigheid: in het midden van de paden des rechts: Op dat ik myne lief-hebbers doe be-erven dat bestendig is: en ik zal haare schat-kameren vervullen. Spreuken VIII: 20, 21.

Op

Op Figuur XXVIII.

Den Eenen menſch, in Tween gedeeld,
Verſchynd dus duidelyk voor oogen,
In 't Dierlyk' en in 't Eng'len Beeld,
Daar ieder ſtaat in zyn vermoogen.
Den een gelooft en hoop in God,
Den ander, in het ſtof der aarde;
Dit is, elks voorwerp, Deel en Lot,
Dat hy bemind en houd in waarde.
Dat's Ooſt en Weſt, of Zuid en Noord,
Wie 't ſterkſte trekt voor deze wagen,
Die ſleept den ander mede voort,
Na zyn begeerte en welbehaagen.
Het Dier'lyk Deel ziet voor zich neer,
Na hooi en gras, der aardſe zaaken,
Van zorg voor 't vlees, van luſt en eer,
Van weelde, welluſt en vermaaken.
Dien weg betrekt hy onbedacht,

Terwyl hy voor de voet gaat weiden,
En vind aan 't einde een diepe gracht,
Tot wee en ach van alle beide.
Daar ſtort de Wagen met het Paard,
En 't Eed'le Deel, dat zich liet trekken,
Van deze Dierelyken aard,
Dat alle Duiv'len daar meê gekken.
Maar 't Eng'len-Deel, verheft zyn oog,
Na 't wezen boven alle zinnen,
En zend zyn zuchten naar om hoog
In hoop van 't Eeuwig Heil te winnen:
Trekt dat het ſterkſte voor het wiel,
Zo moet het dier'lyk leven mede;
Dat is: Het Lichaam volgt de Ziel,
Op zyn gewiſſe en vaſte trede.
Hy ſleept het dan geweldig voort,
En zo hy blyft geſtaag volherden,
Zo brengt hy 't voor des Hemels Poort,
Daar lyf en ziel geſcheide werden.

Dan

Dan word den Ezel uitgeſpand,
Van 's levens gulde Herten-Wagen,
Wyl hem de Dood ten graave band;
En 't Eng'len-beeld geheel ontſlaagen,
Van hem en zyn bezwaard verdriet,
Bereikt het zeer gewenſte Ende,
En komt tot koſtelyk geniet,
Ontdaan van moeiten en elende.
Is dan het lichaam gants onwaard,
En blyft het eeuwiglyk verſmeeten?
Neen, als zyn dierelyken aard,
In d'aarde gants is afgeſleeten,
Tot aan den laaſten Oordeel-Dag,
Dan komt het weder tot de Ziele,
Zo ſchoon, als hem de wyshcid zag,
Eer 't door der zonden-breuk verviele.
Dan word het weêr der Zielen kleed
En 't vaſte huis, van eeuwig woonen,
Doch, zonder 't alderminſte leed,

In weêrwil van de Ziel te toonen.
  Dan trekt het geen verkeerde gang,
Maar is een willen en behaagen,
  En gaan oneindig, eeuwig lang,
Eenpaarig voor des Herten-Wagen.

Psalm CXIX: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Welgelukzalig zyn de oprechte van wandel, die in de Wet des HEEREN gaan.

Welgelukzalig zynze, die zyne getuigenissen onderhouden: [die] hem van gantser herte zoeken:

Ook geen onrecht en werken: [maar] wandelen in zyne wegen.

[HEERE] gy hebt gebooden, dat men uwe bevelen zeer bewaaren zal.

Och dat myne wegen gerichtet werden, om uwe inzettingen te bewaaren!

Dan en zoude ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zoude op alle uwe geboden.

En Vers 59.

Ik hebbe myne wegen bedacht, en hebbe myne voeten gekeert tot uwe getuigenissen.

Spreu-

SPREUKEN XI: 5,6,7,8.

De gerechtigheid des oprechten maakt zynen weg recht : maar de godlooze valt door zyne godloosheid.

De gerechtigheid der vroomen zal ze redden : maar de trouwlooze worden gevangen in [haare] verkeertheid.

Als de godlooze mensche sterft, vergaat zyne verwachtinge : zelfs is de aldersterkste hoope vergaan.

De rechtvaardige word uit benaauwtheid bevryd : en de godlooze komt in zyne plaatse.

En Kapittel XVI: 25.

Daar is een weg die iemant recht schynd : maar het laatste van dien, zyn wegen des doods.

JEZAIAS XLV: 22.

Wendet u na my toe, wordet behouden, alle gy einden der aarde : want ik ben God, en niemant meer.

JAKOBUS IV: 4.

En weet gy niet dat de vriendschap der wereld een vyandschap Gods is? Zo wie dan een vriend der wereld wil zyn, die word een vyand Gods gesteld.

De

XXIX.

De Gulde Boom.

I. L.

Geeft , en u zal gegeeven worden : een goede , neergedrukte , en geschudde , en overloopende maate zal men in uwen schoot geeven : Want met dezelve maate daar mede gy-lieden meetet , zal u-lieden weder gemeeten worden. Lukas VI : 38.

Op

Op Figuur XXIX.

Een wyze man quam eertyds of,
En zag zyns vriends geplanten hof,
Behaag'lyk door bevruchte boomen;
Doch wyl hy hem goedgunſtig was,
Ontſloot hy zynes herten kas,
En liet een Raad van wysheid ſtroomen.
Zeer wonderbaarelyk veel waard:
Hoe dat hy midden in dien Gaard,
(Na 't allergrootſte welbehaagen,
Op zyn loofwaardigheid en trouw,)
Een Boom van wonder planten zouw,
Die goude app'len zoude draagen:
Mits dat hy 't voedſel tot zyn ſtam,
Van al die and're boomen nam,
En liet dezelve zonder vruchten.
Hoe lachten 't winſt begeerig hert,
Dat zulk een Raad gegeeven werd,

Wyl

Wyl hy zyn Tuin niet eens bezuchten.
  Den Hof, van welbehaagelykheid,
  Zyn alle dingen dezer Tyd;
De Gulde Boom daar in te planten;
  Is, op te vatten, 't waare woord
  Dat van Gods Wysheid word gehoord:
Zo bloeid zyn vrucht aan alle kanten,
  De Gulde App'len die hy draagd,
  Daar 't winſt begeerig hert na vraagd,
Is 't Nut en Voordeel aan de Ziele;
  Want een Quartyn van Hemel-ſtof,
  Weegt duizend ponden aardheid of,
Ja, of de ſchaal die tienmaal hiele;
  Als dan de Mond der Wysheid zegt,
  Hoe dat men 't aardſe ſnoode en ſlecht
Verkoopen zal, en mede deelen,
  Zich Buidels maaken die beſtaan,
  En nooit in eeuwigheid vergaan,
Maar alle nood en nooddruft heelen;

Hoe

Hoe is men dan zo koel van grond,
Als of men 't niet ter deeg verſtond,
En dezen Raad niet kon geloove?
Daar anders 't Oor, het woord van Goud,
Zo trouw'lyk opvat, ſluit, en houd,
En denkt: Dat voordeel hoord geen doove.
ô Menſch! die u een Chriſten roemd,
En Chriſtus uwen Meeſter noemd,
Die u dien Gulden Boom leerd zetten,
In uw behaagelyken Hof,
Van alle wereldlyke ſtof,
Leerd eens wel op uw herte letten:
Of 't Hemelſe of Aardſe goed
Het zwaarſte weegt in uw gemoed;
Want zo de Vriend zyn vriend geloofde,
En liet dien Boom doch ongeplant,
Zo zag men hoe het klaar verſtand,
Door aardſe duiſterheid verdoofde.

PSALM XIX: 8,9,10,11,12.

De Wet des HEEREN is volmaakt, bekeerende de ziele: de getuigenisse des HEEREN is gewis, den slechten wysheid geevende.

De bevelen des HEEREN zyn recht, verblydende het herte: het gebod des HEEREN is zuiver, verlichtende de oogen.

De vreeze des HEEREN is rein, bestaande tot in eeuwigheid: de rechten des HEEREN zyn waarheid, t'zaamen zyn ze rechtvaardig.

Zy zyn begeerlyker dan goud, ja dan veel fyn goud; en zoeter dan hooning, en hooning-zeem.

Ook word u knecht door dezelve klaarlyk vermaand; in 't houden van dien is grooten loon.

En PSALM CXIX: 33,34,35,36,37,38,39,40.

HEERE, leerd my den weg uwer inzettingen, en ik zal hem houden ten einde toe.

Geeft my 't verstand, en ik zal uwe Wet houden, ja ik zal ze onderhouden met gantser herte.

Doet my treeden op het pad uwer geboden: want daar inne hebb' ik lust.

Neigt myn herte tot uwe getuigenissen, en niet tot gierigheid.

Wend myne oogen af, dat ze geen iedelheid en zien: maakt my leevendig door uwe wegen.

Bevestigt uwe toezegginge aan uwen knecht, die uwe vreeze toegedaan is.

Wend

Wend myne ſmaadheid af, die ik vreeze: Want uwe rechten zyn goed.

Ziet, ik hebbe een begeerte tot uwe bevelen, maakt my leevendig door uwe gerechtigheid.

SPREUKEN X: 22.

De zegen des HEEREN die maakt ryk: en hy en voegd'er geen ſmerte by.

En Kapittel XIX: 17.

Die zich des armen ontfermd, leend den HEERE: en hy zal hem zyne weldaad vergelden.

MARKUS IV: 24.

En hy zeide tot haar, Ziet wat gy hoord: Met wat maate gy meetet zal u gemeeten worden: en u die hoord zal [meer] toegeleid worden.

1 PETRUS I: 7.

Op dat de beproevinge uwes geloofs, die veel koſtelyker is dan des gouds, het welk vergaat, en door het vuur beproefd word, bevonden worde te zyn tot lof, en eere, en heerlykheid, in de openbaaringe Jezus Chriſtus.

XXX.

De Dronkenſchap.

Doch indien ook ons Evangelium bedekt is, zo is het bedekt in de geene die verlooren gaan: In dewelke de God dezer eeuwe de zinnen verblind heeft, [namelyk] der ongeloovige, op dat haar niet en beſtraale de verlichtinge des Evangeliums der heerlykheid Chriſtus, die het beeld Gods is. 2 Korinthen IV; 3, 4.

Op

Op Figuur XXX.

De Vyand die zich achterhoedig houd,
En onvermoeid aan 's menſchen onheil boud,
Ziet ieder graag uit 's wereld wynvat tappen,
Om dat die drank de wysheid vlugtig maakt,
En 't zinnen-rad daar door aan 't draaijen raakt,
En hy ze zo te lichter kan betrappen.
Want Dronkenſchap heeft geen bezeflykheid,
Ziet niet voor uit, op 't geen hem laagen leid,
Om zich naar eis te redden of te weeren,
Maar maald en dwaald in een verwarde klis,
En weet niet wie, of waar, of wat 'er is,
En wat Bedrog, hem eindeling zal leeren.
ô Druiven-ſap, 't geen luſt zo lekker ſmaakt,
Gy zyt het niet alleen dat dronken maakt,
Maar aardſe luſt en 't wereldlyk beminnen,
Zo dit en dat, van veelderleye aard,
In zynen Kroes, uit 's wereld Vat vergaard,
Maakt onbequaam, bedwelmd verſtand en zinnen.
Zo word 'er niet ge-oogd op 't eeuwig Wel,
Zo word'er niet geſchroomd voor Dood en Hel.

Zo dwaald men voort in 't zinnelooze doolen,
En onderwyl verloopt de Gulde tyd,
(Wiens vruchtbaarheid vereist de nuchterheid)
Tot spyt en leed zich voordoen uit haar holen.
Om dan het spoor der wysheid in te slaan,
Zo laat dat vat, en dezen beker staan,
Want 's Vyands land vereisen nucht're zinnen,
Om onverward, voorzichtig, vry en los
T'ontgaan de laag en strikken van den Vos,
En 't erf-bezit van 't eeuwig Heil te winnen.

ROMEINEN XIII: 11, 12.

E*nde dit* [*zegge ik te meer*] *dewyle wy de gelegentheid des tyds weeten, dat het de uure is, dat wy nu uit den slaap opwaaken: want de zaligheid is ons nu nader, dan toen wy* [*eerst*] *geloofd hebben.*

De nacht is voorby gegaan, en de dag is naby gekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duisternisse, en aandoen de wapenen des lichts.

EPHEZEN V: 15, 16, 17, 18.

Ziet dan hoe gy voorzichtelyk wandeld: niet als onwyze, maar als wyze.

Den tyd uitkoopende, dewyle de dagen boos zyn.

Daar-

Daarom en zyt niet onverstandig, maar verstaat welke de wille des Heeren zy.

Ende en word niet dronken in wyn, waar in overdaad is, maar word vervuld met den Geest.

1 THESSAL: V: 6, 7, 8.

Zoen laat ons dan niet slaapen, gelyk als de andere, maar laat ons waaken en nuchteren zyn.

Want die slaapen, slaapen des nachts: en die dronken zyn, zyn des nachts dronken.

Maar wy die des daags zyn, laat ons nuchteren zyn, aangedaan hebbende de borst-wapen des geloofs, en der liefde, en [tot] eenen helm, de hoope der zaligheid.

TITUS III: 3.

Want ook wy waaren eertyds onwys, ongehoorzaam, dwaalende, menigerlei begeerlykheden en wellusten dienende, in boosheid en nydigheid leevende, haatelyk zynde, [en] malkanderen haatende.

XXXI.

De Voortwyzer.

I.L.

Dewyle wy niet en aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet en ziet. Want de dingen die men ziet zyn tydlyk, maar de dingen die men niet en ziet zyn eeuwig. 2 Korinthen IV: 18.

Op

Op Figuur XXXI.

Dus zit men by de Houte hand,
Die ſtaat, om ons de weg te wyzen,
Ten dienſt, aan 't kruispad neêr geplant,
Op dat men 't oogwit zouw bereizen.
Al 't zien'lyk wezen in 't geheel,
Met zyn behaag'lykheid, en 't ſchoone
Is met zyn gantsheid en zyn deel,
Om ons de Hemel-weg te toone,
Een Vinger die ons verder wyſt,
En die voorby gegaan moet weezen,
Van iemant die voorzichtig reiſt,
Op dat zyn kloekheid werd gepreezen.
Maar die de Houte hand bemind,
En blyft daar ſtaan of gaat 'er leggen,
Is als een onverſtandig kind,
Dat van geen wysheid is te zeggen.
ô Luiaards, by de Houte hand,
Zo ſlof te ruſten en te leunen,
Waar is uw menſchelyk verſtand,
Dat op zyn voeten hoord te ſteunen,

Om 't al en al voorby te gaan,
En achter uwen rug te laaten,
't Geen als een houte paal blyft ſtaan,
Want wat niet volgd dat kan niet baaten;
Als 't geen het klaarlyk tot ons zey:
Wil iemant 't Doel des wegs bereiken,
Die ga my, doode hand, voorby,
Om ſterk op 't geen ik wys te kyken:
Dat is de wortel en den grond,
Daar alle wezen uit ontſtond.

PHILIPPENZEN III: 14, 15, 16.

Maar een ding [doe ik,] vergeetende het geene dat achter is, en ſtrekkende my tot het geene dat vooren is, jaage ik na het wit tot den prys der roepinge Gods, die van boven is in Chriſtus Jezus.

Zo veele dan als wy volmaakt zyn, laat ons dit gevoelen: en indien gy iet anderzints gevoeld, ook dat zal u God openbaaren.

Doch daar wy toe gekomen zyn, laat ons [daar in] na den zelven regel wandelen, laat ons het zelve gevoelen.

HEBREEN VI: 11, 12.

Maar wy begeeren dat een iegelyk van u dezelve naarſtigheid bewyze tot de volle verzekertheid der hoope, tot den einde toe.

Op

Op dat gy niet traag en word, maar navolgers zyt der geene die door geloove en langmoedigheid de beloftenissen be-erven.

En Kapittel X: 36.

Want gy hebt lydzaamheid van nooden: op dat gy den wille Gods gedaan hebbende, de belofteniſſe moogt wegdraagen.

En Kapittel XI: 13, 14, 15, 16.

Deze alle zyn in 't geloove geſtorven, de beloften niet verkreegen hebbende, maar hebben dezelve van verre gezien, en geloofd, en ombelſt, en hebben beleeden dat zy gaſten en vreemdelingen op der aarden waaren.

Want die zulke dingen zeggen, betoonen klaarlyk dat zy een vaderland zoeken.

En indien zy dies [vaderlands] gedacht hadden van welk zy uitgegaan waaren, zy zouden tyd gehad hebben om weder te keeren:

Maar nu zyn zy begeerig na een beter, dat is, na het Hemelſe. Daarom en ſchaamd hem God haarer niet, om haaren God genaamt te worden: want hy hadde haar een ſtad bereid.

XXXII.

De Achteloosheid.

Want gy weetet zelve zeer wel, dat de dag des Heeren alzo zal komen gelyk een dief in der nacht. Want wanneer zy zullen zeggen, Het is vrede, en zonder gevaar, dan zal een haastig verderf haar overkomen, gelyk de baarens-nood eene bevruchte [Vrouwe:] en zy en zullen 't geensins ontvlieden. 1 Thessal: V: 2, 3.

Op

Op Figuur XXXII.

Laat ons de open Put toch dempen,
Eer dat het Kalf verdronken is,
Ontnuchtert uit het werelds ſlempen,
En zorgelooze duiſternis.
Dat allerbeſte Kalf van allen,
Dat in het menſch'lyk vlees en bloed,
De Hoofdſtal aller ryke ſtallen,
Met klaare melk is opgevoed.
Dat vette Kalf van 't goed geweeten,
De Ziel 't onſterflyk eeuwig deel,
Dat zo elendig word vergeeten,
Gedreigd van 's afgronds open keel.
Aan welks gevaarelyke zyden,
't Onachtzaam dwaalende verſtand,
Geruſt in zyne luſt gaat weiden,
En ſteld de toezicht aan een kant.
Hoe haaſtig is het neêr gezonken,
Van 't ſteunſel daar men vaſt op gaat!
Hoe menig leid 'er al verdronken,
Die ons tot eenen Spiegel ſtaat!

Op dat wy 't sloffen eens verleeren,
Van zulk een aangelegentheid,
En ons tot deze demping keeren,
Eer dat het Kalf verdronken leid.

MATT'H: XXV: 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Doe stonden alle die maagden op, en bereiden haare lampen.

En de dwaazen zeiden tot de wyze, geeft ons van uwe olie, want onze lampen gaan uit.

Doch de wyze antwoorden, zeggende, [geensins,] op dat'er misschien voor ons en voor u niet genoeg en zy: maar gaat liever tot de verkoopers, en koopt voor u zelven.

Als zy nu heenen gingen om te koopen, quam de bruidegom, en die gereed [waaren] gingen met hem in tot de bruiloft, en de deure wierd geslooten.

Daar na quamen ook de andere maagden, zeggende, Heere, Heere, doet ons open.

En hy antwoordende zeide, Voorwaar zegge ik u, ik en kenne u niet.

LUKAS VI: 46, 47, 48.

En wat noemd gy my Heere, Heere: ende en doet niet het geene dat ik zegge?

Een iegelyk die tot my komt, en myne woorden hoord, en dezelve doet, ik zal u toonen wien hy gelyk is. *Hy*

Hy is gelyk een mensche die een huis bouwde, en groef, en verdiepte, en leide het fondament op een steenrotze: als nu de hooge vloed quam, zo sloeg de waterstroom tegen dat huis aan, ende en konde dat niet beweegen: want het was op de steenrotze gegrond.

En Kapittel XXI: 34, 35, 36.

En wacht u zelven, dat uwe herten niet te eeniger tyd beswaard en worden met brasserye, en dronkenschap, en zorgvuldigheden dezes levens, en dat u dien dag niet onvoorziens [over] en kome.

Want gelyk een strik zal hy komen over alle de geene die op den gantsen aardbodem gezeten zyn.

Waakt dan tot aller tyd, biddende dat gy moogt waardig geacht worden te ontvlieden alle deze dingen die geschieden zullen, en te staan voor den Zoone des menschen.

OPENBAARINGE III: 2, 3.

Zyt waakende, en versterkt het overige dat sterven zoude: want ik en hebbe uwe werken niet vol gevonden voor God.

Gedenkt dan hoe gy het ontfangen en gehoord hebt, en bewaart het, en bekeert u. Indien gy dan niet en waakt, zo zal ik over u komen als een dief, en gy en zult niet weeten op wat uure ik over u komen zal.

XXXIII.

De Slofheid.

Versterkende de zielen der discipelen, [*en*] *vermaanende dat ze zouden blyven in het geloove, en dat wy door veele verdrukkingen moeten ingaan in het Koningryke Gods.* Hand: XIV: 22.

Op

Op Figuur XXXIII.

De Poort des Hemels is wel open,
Maar de Aarde leid u in de weeg,
Daar ſtuiten 'er met veele hoopen,
En vinden 't wandel-ſpoor geen deeg.
Die is wat zwaar om weg te rollen,
Daar luſt zeer zelden iemant aan,
Zo laat men 't groot belang wat ſollen,
En blyft daar zitten of daar ſtaan.
Doch onderwylen gaan de uuren,
Die aan een ieder zyn vergund,
En niet oneindig zullen duuren,
Maar ſnellen op haar eindens-punt.
Hef op dan uwe ſlappe hande,
Die 't noodig werk begint te zien,
Eer u bekruipt die grootſte ſchande,
Hef op dan uwe traage knien.
't Is beter, nu de ruſt vergeeten,
En 't vlees te ſtellen aan de ploeg,
Te laaten zwoegen ende zweeten,
En doen de noodigheid genoeg.

Op dat men deze brok verzette,
  En went'le van den toegang uit,
Eer dat hy ons zo lang belette,
  Tot dat de Hemel-poort zich ſluit.
Dat was een ſchaâ, niet weêr te haalen,
  Een alderwreeveligſte ſpyt,
Die in de Ziele neêr zouw daalen,
  Gelyk een Worm die vinnig byt.

JEZAIAS XXXV: 8.

En aldaar zal eene verhevene baane, en een weg zyn, welke de heilige weg zal genaamt worden: De onreine en zal daar niet doorgaan, maar hy zal voor deze zyn: die [dezen] weg wandeld, zelfs de dwaazen en zullen niet dwaalen.

MATTH: X: 37, 38, 39.

Die vader of moeder lief heeft boven my, en is myns niet waardig: en die zoone of dochter lief heeft boven my, en is myns niet waardig.

En die zyn kruis niet [op hem] en neemt, en my na en volgt, en is myns niet waardig.

Die zyne ziele vind, zal [de] zelve verliezen: en die zyne ziele zal verlooren hebben om mynent wille, zal dezelve vinden.

LUKAS XIII: 23, 24, 25.

En daar zeide een tot hem, Heere, zynder ook weinige die zalig worden? En hy zeide tot haar,

Stryd om in te gaan door de enge poorte: want veele (zegge ik u) zullen zoeken in te gaan, ende en zullen niet konnen:

[Namelyk] na dat de Heere des huis zal opgestaan zyn, en de deure zal geslooten hebben: en gy zult beginnen buiten te staan, en aan de deure te kloppen, zeggende, Heere, Heere, doet ons open, en hy zal antwoorden, en tot u zeggen, Ik en kenne u niet van waar gy zyt.

HEBREEN XII: 12, 13.

Daarom recht weder op de traage handen, en de slappe knien:

En maakt rechte paden voor uwe voeten, op dat het geene kreupel is niet verdraaid en worde, maar [dat] het veel meer geneezen worde.

XXXIV.

De Onnoodige Vracht.

I.L.

En deze zyn, die in de doornen bezaaid worden, [namelyk] de geene die het woord hooren. En de zorgvuldigheden dezer wereld, en de verleidinge des rykdoms, en de begeerlykheden ontrent de andere dingen inkomende, verstikken het woord, en het word onvruchtbaar. Markus IV: 18, 19.

Op

Op *Figuur* XXXIV.

Smyt van uw hals het zwaare pak,
Zo zyt gy van de laſt ontſlagen,
En gaat met ruſt en meer gemak,
Den weg van uwe levens dagen.
Wie torſt'er met een zwaare ſteen,
Waar van zyn honger niet kan eeten,
Op zyne Reize, ergens heen,
En maakt zich een onnoodig zweeten?
Die graag de Hemel-reis volbragt,
En met de Wereld is belaade,
Word van de wyze man belacht,
Om dat hy draagd zyn eigen ſchaade.
Want die zich zo vrywillig kromd,
Aan 't geen, de Wysheid heeft verbode,
Zie dat hy niet te laat en komt,
En miſt het waarden, om het ſnoode.
Want, als hy naar zyn eigen keur,
Met deze laſt nu is gekomen,
Tot voor de naare Dood zyn deur,
Zo werd hem doch de Schat ontnomen.

Een Schat, om dat hy 't daar voor hield.
Maar 't is geen Schat, die niet mag baaten,
Wanneer het lichaam werd ontzield,
En 't leven alles moet verlaaten.
Smyt neêr de wereld, zyt gy wys,
Zo kund gy uwe hielen lichten,
En maaken beter gang op reis,
Na 't Doel, daar alles voor moet zwichten.

LUKAS XII: 29,30,31.

En gy-lieden en vraagd niet wat gy eeten, of wat gy drinken zult: ende en weest niet wankelmoedig.

Want alle deze dingen zoeken de volkeren der wereld: maar uwe Vader weet, dat gy deze dingen behoefd.

Maar zoekt het Koningryke Gods, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden.

En Kapittel XVIII: 24,25,26,27.

Jezus nu ziende dat hy geheel droevig geworden was, zeide, Hoe zwaarlyk zullen de geene die goed hebben in 't Koningryke Gods ingaan.

Want het is lichter dat een kemel ga door de ooge van een naalde, dan dat een ryke in het Koningryke Gods inga.

En

En die [dit] hoorden zeiden, Wie kan dan zalig worden?

En hy zeide, De dingen die onmogelyk zyn by de menschen, zyn mogelyk by God.

ROMEINEN VIII: 15.

Want gy en hebt niet ontfangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze: maar gy hebt ontfangen den Geest der aanneeminge tot kinderen, door welken wy roepen, Abba, Vader.

1 TIMOTH: VI: 6,7,8,9.

Doch de Godzaligheid is een groot gewin met vergenoeginge:

Want wy en hebben niets in de wereld gebragt, het is openbaar dat wy ook niet en konnen iet daar uit draagen.

Maar als wy voedsel en deksel hebben, wy zullen daar mede vergenoegt zyn.

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoekinge en [in] den strik, en [in] veele dwaaze en schadelyke begeerlykheden, welke de menschen doen verzinken in verderf en ondergang.

2 PETRUS I: 4.

Door welke ons de grootste en dierbaare beloften geschonken zyn, opdat gy door dezelve der Godlyke natuure deelachtig zoud worden, na dat gy ontvlooden zyt het verderf dat in de wereld is door de begeerlykheid.

XXXV.

De Verkeerde Genegentheid.

I.L.

Zy broeden Basiliscus eijeren uit, en zy weeven spinne-webben: die van haare eijeren eet, moet sterven: en als in het stukken gedrukt word, daar barst een adder uit. Jezaias LIX: 5.

Op

Op Figuur XXXV.

Die 't wereldś Ey neemt uit het neſt,
En houd het warm en wel beſlooten,
  Als had hy iets van 't alderbeſt,
Dat van de menſch mogt zyn genooten:
  Die broeid de Ei'ren van een Slang,
In zynen boezem opgenomen,
  Terwyl hy hoopt, dat daar, eerlang
Een ſchoone Vogel uit zal komen.
  Maar wiſt hy hoe 't 'er was geſteld,
Zyn hert mogt kloppen van die ſchatten,
  Terwyl het gift allengsjes zweld,
Om eind'lyk zynen keel te vatten.
  Zo queekt onkunde zelfs zyn dood,
En meend zich echter wel te quyten,
  Doch kenden hy d'aanſtaande nood,
Hy zouw dat vuile Ey verſmyten.
  En evenwel, al komt de tyd,
Dat klaarder oogen als de zynen,
  Hem wyzen wat 'er achter leid,
Hy houd zich by zyn eigen mynen.

ô Mensch ! ziet voor u, wat gy draagd
En wat uw zin heeft uitverkooren,
Dat gy u niet te laat beklaagd,
Als deze slang is uit gebooren.
Het zal geen aardig beesje zyn,
Om 't lustig oog en oor te streelen,
Maar een geboorte van fenyn,
Om Add'ren beeten meê te deelen,
Dies ziet, dat gy ter rechter tyd,
Dat Ey uit uwen boezem smyt.

Spreuken XXIII: 31, 32.

En ziet den wyn niet aan als hy hem rood vertoond; als hy in den beker zyne verwe geeft, [als] hy recht opgaat:

[In] zyn einde zal hy als een slange byten, en steeken als een adder.

En Kapittel XXIV: 14.

Zodaanig is de kennisse der wysheid voor uwe ziele: als gy ze vind: zo zalder belooninge weezen: en uwe verwachtinge en zal niet afgesneeden worden.

En Kapittel XXXI: 30.

De bevalligheid is bedrog, en de schoonheid iedelheid:

heid: [*maar*] *eene vrouwe, die den HEERE vreest, die zal gepreezen worden.*

PREDIKER II: 26.

Want hy geeft wysheid, en weetenschap, en vreugd, den mensche die goed is voor zyn aangezichte: maar den zondaar geeft hy bezigheid, om te verzamelen en te vergaderen, op dat hy 't geeve dien die goed is voor Godes aangezichte: Dit is ook iedelheid en de quellinge des geestes.

JEZAIAS XIV: 29.

Verheugd u niet, gy gantse Palestina, dat de roede die u sloeg gebrooken is, want uit den wortel der slange zal een basiliscus voortkomen, en haare vrucht zal een vuurige vliegende draak zyn.

ROMEINEN VI: 20, 21.

Want toen gy dienstknechten waart der zonde, zo waart gy vry van de gerechtigheid.

Wat vrucht dan had gy doe van die dingen daar over gy u nu schaamd? Want het einde der zelve is de dood.

XXXVI.

Allemans Gading.

I.L.

En gy Heere, hebt in den beginne de aarde gegrondet, en de hemelen zyn werken uwer handen: Dezelve zullen vergaan, maar gy blyft altyd: en zy zullen alle als een kleed verouden: En als een dek-kleed zult gyze in een rollen, en zy zullen veranderd worden: maar gy zyt dezelve, en uwe jaaren en zullen niet ophouden. Hebreen I: 10,11,12.

Op

Op Figuur XXXVI.

Dit is het Ey, daar ieders hand na taſt,
Terwyl hy zich den oorſprong laat ontloopen:
Zo werd verſtand door haaſtigheid verraſt,
Het geen berouw, met nawee moet bekoopen.
Het Ey is groot, en lokt de oogen aan,
Van 't misverſtand, en onnadenkelyk leven,
Doch 't is maar een, als 't op is, is 't gedaan,
Maar d'oorſprong is, een onophoud'lyk geeven.
Wanneer de Menſch beſchryft zyn laatſte ſtreep,
Van Jaar en Dag, en alles is verſleeten,
Dan is zyn Deel, daar hy zo graag na greep;
Dat groote Ey des werelds opgegeeten.
Een ſpys die hem niet eeuwig voeden kon,
Had zyne luſt dat liever laaten leggen,
Op dat hy God voor deze wereld won,
Dan hoefden hy geen wee, van ſpyt, te zeggen.
In plaats van 't zoet voor zo een korten tyd,
En 't overſchot van leege Eijerſchaalen,
Had hy de prys der zaal'ge eeuwigheid,
Voor zyne Ziel veel liever mogen haalen.

Een

Een leege Dop van 't vleeselyk geniet,
Dat is de vrucht van 's werelds welbehaagen,
Gelyk men veel van zulke hoord en ziet,
Die zich den greep na 't werelds Ey beklaagen.
Wie zich dan steld, (op dat hy wyzer zy,)
Tot beter keur, als veel die voor hem gingen,
Zeg tegen 't Ey, des schoonen werelds Fy,
Op dat hy werde een van de Hemelingen.

PSALM CII: 26,27,28.

Gy hebt voormaals de aarde gegrondet, en de hemelen zyn het werk uwer handen.

Die zullen vergaan, maar gy zult staande blyven, en zy alle zullen als een kleed verouden, gy zult ze veranderen als een gewaad, en zy zullen veranderd zyn.

Maar gy zyt dezelve, en uwe jaaren en zullen niet ge-eindigd worden.

JEZAIAS LI: 6.

Heft u-lieder oogen op na den Hemel, en aanschouwet de aarde beneden: want de Hemel zal als een rook verdwynen, en de aarde zal als een kleed verouden, en haare inwoonders zullen van gelyke sterven: maar myn Heil zal in eeuwigheid zyn, myne gerechtigheid en zal niet verbrooken worden.

JAKO-

JAKOBUS IV: 1,2,3.

Van waar [komen] krygen en vechteryen onder u? [Komenze] niet hier van, [namelyk] uit uwe wellusten die in uwe leden stryd voeren?

Gy begeert, ende en hebt niet: gy benydet ende ievert [na dingen,] ende en kond ze niet verkrygen: gy vecht en voerd kryg, doch gy en hebt niet, om dat gy niet en biddet.

Gy biddet, en gy en ontfangt niet, om dat gy qualyk biddet, op dat gy het in uwe wellusten door brengen zoude.

2 PETRUS III: 7.

Maar de Hemelen die nu zyn, en de aarde, zyn door het zelve woord als een schat weggelegd, en worden ten vuure bewaard tegen den dag des oordeels, en der verdervinge der godlooze menschen.

1 JOANNES II: 15,16,17.

En hebt de wereld niet lief, noch 't geene in de wereld is: zo iemant de wereld lief heeft, de liefde des Vaders en is niet in hem.

Want al dat in de wereld is, [namelyk] de begeerlykheid des vlees, en de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des levens, en is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.

En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die den wille Gods doet, blyft in der eeuwigheid.

Het

XXXVII.

Het besten, is het minst.

Laat ze beide te zaamen opwassen tot den oogst, en in den tyd des oogsts zal ik tot de maajers zeggen, Vergaderd eerst dat onkruid, en bind het in busselen, om het zelve te verbranden: maar de tarwe brengt te zaamen in myne schuure. Matth: XIII: 30.

Op

Op Figuur XXXVII.

Wat is een ieder Boom belaaden,
Met weinig vruchten tegen bladen!
  Wat heeft de groote Wereld-boom,
Veel honderd duizende van zielen,
Die als beweegde blaad'ren krielen,
  En hier en daar maar eentje vroom!
Dat doet de waare wysheid zuchten,
Wanneer hy ziet zo weinig vruchten,
  Terwyl hy wenst, uit zyn gemoed
Een van het klein getal te weezen,
Dat van den Heere werd gepreezen,
  Waarom hy zich met waarheid voed.
ô Klein getal! van waare vroomen,
Wy trachten onder u te komen,
  Om met het ruizend' algemeen
Geen deel te hebben met de bladen,
Die Gods begeerte niet verzaaden,
  Maar waaijen met de wind daar heen!
Zo zeid, het leven der gedachten,
Die 't Hemels boven 't Aardsen achten,

En

En ſcheid zich van de grootſte hoop;
Die overal, in alle ſtanden,
In alle plaatſen ende landen,
Na d'algemeene levens-loop,
Maar als de blaad'ren werd bevonden,
Die ruiſen van de wind der zonden,
Aan d'uitgebreide Adams ſtam.
ô Stam zo breed en wyd van ſpruiten,
Wie kan het groote jammer uiten,
Dat aan u niet meer vrucht en quam!
Wat ieder ziet van veele en allen,
Dat laat hy zich ook wel gevallen,
En ſteld zich haaren ſtand gelyk,
Behalven d'opgeheven oogen,
Die haare zucht in God verhoogen,
Om vrucht te zyn, in 't Hemelryk.

MATTH: VII: 13, 14.

G*aat in door de enge poorte: want wyd is de poorte, en breed is de weg, die tot het verderf leid, en veele zynder die door dezelve ingaan.*

Want de poorte is enge, en de weg is naauwe, die tot het leven leid, en weinige zynder die den zelven vinden.

En

En Kapittel XIII: 40, 41, 42, 43.

Gelykerwys dan het onkruid vergaderd, en met vuur verbrand word, alzo zal het [ook] zyn in de voleindinge dezer wereld.

De Zoone des menschen zal zyne Engelen uitzenden, en zy zullen uit zyn Koningryk vergaderen alle de ergernissen, en de geene die de ongerechtigheid doen:

En zullen dezelve in den vuurigen oven werpen: daar zal weeninge zyn en knersinge der tanden.

Dan zullen de rechtvaardige blinken, gelyk de zonne, in 't Koningryk haars Vaders. Die ooren heeft om te hooren, die hoore.

Lukas XII: 32.

En vreest niet, gy klein kuddeken: Want het is uwes Vaders welbehaagen u-lieden het Koningryk te geeven.

Openbaaringe III: 4.

Doch gy hebt [eenige] weinige naamen ook te Sardis, die haare kleederen niet bevlekt en hebben, en zy zullen met my wandelen in witte [kleederen:] overmits zy het waardig zyn.

XXXVIII.

De Onwisse Veelheid.

Indien gy dan met Christus opgewekt zyt, zo zoekt de dingen die boven zyn, daar Christus is zittende aan de rechter-[hand] Gods: Bedenkt de dingen die boven zyn, niet die op de aarde zyn. Kolossensen III: 1, 2.

Op

Op *Figuur* XXXVIII.

Die veel begrypt, die veel ontvalt,
De wereld met zyn welbehaagen,
Daar 't aardsgezinde hert van rald,
Om zulke Haſpels weg te draagen.
Want ziet hy kan daar niet mee voort,
Terwyl zyn opgevatte dingen,
Zich niet en ſchikken zo het hoord,
Maar t'elkens zynen greep ontgingen.
Veelvoudigheden zyn verſtrooid,
En maaken ook verſtrooide zinnen,
Zo dat hy 't nooit ter deegen rooid,
Die deze wereld zoekt te winnen.
Maar wie zich keerd, na 't Eenig Een,
Een meer, als al wat is te denken,
Die gaat met zyn bevatting heen,
En 't ſtrooijen zal zyn gang niet krenken.
Hy gaat met zyn gewenſte ſchat,
Tot in den Hemel, van der Aarden,
En houd het geen hy heeft gevat,
Dat Eene boven alle waarden.

Dat Eene, daar het Al in leid,
Wat dienen kan tot ruft en weelden,
Van noemelooze Zaligheid,
Op dat de vreugden Eeuwig fpeelden.
Laat leggen dan 't onwaardig goed,
Waar meê gy uwen tyd verquiften,
Terwyl gy grabbeld, wurmd en vroet,
Om dat gy fteeds 't genoegen miften:
Eer u ontging die fchoone Tyd,
In alle dingen van beneden,
En raakten 't Al en 't Eene quyt,
Gelyk als alle dwaazen deeden.

Spreuken XI: 28.

Wie op zynen rykdom vertrouwd, die zal vallen: maar de rechtvaardige zullen groenen als loof.

1 Korinthen VII: 31.

En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende. Want de gedaante dezer wereld gaat voorby.

1 Timoth: VI: 17.

Den ryken in deze tegenwoordige wereld beveeld dat

dat zy niet hoogmoedig en zyn, noch [haare] hoope en ſtellen op de ongeſtadigheid des rykdoms, maar op den leevenden God, die ons alle dingen rykelyk verleend om te genieten.

JAKOBUS I: 9, 10, 11.

Maar de broeder die nedrig is, die roeme in zyne hoogheid.

En de ryke in zyne vernederinge: want hy zal als een bloeme des gras voorby gaan.

Want de zonne is opgegaan met de hitte, en heeft het gras dorre gemaakt, en zyne bloeme is afgevallen, en de ſchoone gedaante haares aanſchyns is vergaan: alzo zal ook de ryke in zyne wegen verwelkeren.

1 JOANNES II: 17.

En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die den wille Gods doet, blyft in der eeuwigheid.

XXXIX.

Het voordeelig weg-ruimen.

Verkoopt het geene gy hebt, en geeft aalmoesse. Maakt u zelven buidels die niet en verouden, eenen schat die niet af en neemt, in de hemelen, daar de dief niet by en komt, noch de motte en verderft. Want waar uwen schat is, aldaar zal ook uw' herte zyn. Lukas XII: 33, 34.

Op

Op Figuur XXXIX.

De Meſt op eenen hoop gelegen,
En geeft niet als een vieze lucht,
Maar op den Akker is 't een zegen,
En baard een aangenaame vrucht.
Dat veele onwyzen dit bedachten,
In opzicht van haar Hoopen geld,
En die op armoeds akker bragten,
Zo kreegen zy een vruchtbaar veld.
Maar elk is in geſleepen zinnen,
Niet even wys, en even gaauw,
Om met het weinig veel te winnen,
Onkunde vind men by het graauw.
Graauw mogen zulke lui wel hieten,
In ongeleerde dommigheid,
Die van haar meſt geen vrugt genieten,
Dewyl hy niet werd uitgebreid.
Meſt zyn de dingen van der aarde,
Meſt is het werelds geld en goed,
By een gehouden zonder waarde,
En zonder voordeel voor 't Gemoed.

Dat dan de waanwys en geleerde,
Die niets bewerkt, als voor de buik,
Zich tot de Boeren Arbeid keerde,
En leerden 't nuttelyk gebruik,
Van meſt te ryden met de wagen,
Op 't mager, ſchraale en dorre land,
Op dat het hem een vrucht zouw draagen,
Van honderdvoudig in zyn hand.
Veel hieten wyzen en geleerden,
En draagen noch daar by de naam,
Dat zy in Chriſtus School ſtudeerden;
Maar dat zich vry een ieder ſchaam,
Die zich van deze wysheid roemde,
En noch de leſſen niet en weet,
Die hem Gods Wysheid duid'lyk noemde,
Hoe dat men Werelds goed beſteed:
Op dat het, door een recht gebruiken,
De wel geleerde en wyze Ziel,
De vrucht van hemels goed laat pluiken,
En hy het Heel voor 't Deel behiel.

LUKAS VI: 38.

G*eeft, en u zal gegeeven worden, een goede, neergedrukte, en geſchudde, en overloopende maate, zal*

zal men in uwen ſchoot geeven: Want met de zelve maate daar mede gy-lieden meetet, zal u-lieden weder gemeeten worden.

2 KORINTHEN IX: 6,7,8,9,10.

En dit [zegge ik] die ſpaarzaamelyk zaaid, zal ook ſpaarzaamelyk maaijen: en die in zegeningen zaaid, zal ook in zegeningen maaijen.

Een iegelyk [doe] gelyk hy in [zyn] herte voorneemd: niet uit droefheid of uit nood-dwang. Want God heeft eenen blymoedigen geever lief.

En God is machtig alle genade te doen overvloedig zyn in u: op dat gy in alles alle tyd, alle genoegzaamheid hebbende, tot allen goeden werke overvloedig moogt zyn.

Gelykerwys geſchreeven is, Hy heeft geſtrooid, hy heeft den armen gegeeven: zyne gerechtigheid blyft in der eeuwigheid.

Doch die het zaad den zaaijer verleend, die verleene ook brood tot ſpyze, en vermenigvuldige uw' gezaaiſel, en vermeerdere de vruchten uwer gerechtigheid.

2 TIMOTH: II: 6.

De landman als hy arbeid, moet alzo eerſt de vruchten genieten.

XL.

Het Vat van Oneer.

I.L.

Doch in een groot huis zyn niet alleen goude en zilvere vaten, maar ook houten en aarden [vaten,] en sommige ter eeren, maar sommige ter oneeren. Indien dan iemant hem zelven van dezen reinigd, die zal een vat zyn ter eeren, geheiligd en bequaam tot gebruik des Heeren: tot alle goed werk toebereid 2 Timoth: II: 20, 21.

Op

Op Figuur XL.

Het Hert dat door de wereld gaat,
Met luſt van Werelds welbehaagen,
En zo voor 't Quaaden open ſtaat,
Dat is, gelyk een Vuilis wagen;
Dat ſnoo verſmaadelyke Vat;
Dewyl hy door het God vergeeten,
Het vuil ontfangt, gelyk een Schat,
Van ieder een hem toe geſmeeten.
Hy is gewend, al 't geen hy hoord,
(Als drek, uit ieders vuile vaten,)
Gemaklyk, door een open poort,
Tot zynen grond vry in te laaten.
Hy is gewend, al wat hy ziet,
Van iedelheid en quaade dingen,
Wat rechts, en lings by hem geſchied,
T'ontfangen als zyn lievelingen.
Hy is gewend, geruſt en wel
Te voeden alle quaâ gedachten,
As vuiligheden uit de Hel,
Die Satans booden in hem bragten.

Foei

Foei Vuilis-wagen, menschlyk hert,
Zyt gy dan zonder schaamte en eere,
Dat gy niet rood als bloed en werd,
Voor d'oogen van uw God en Heere!
Die schiep u niet tot zulk een staat,
Om As en Modder om te draagen,
Gelyk gy door de wereld gaat,
Als een versmaade Vuilis wagen.
Hy schiep u tot zyn Heilig beeld,
En tot een Vat van alle Deugde,
Op dat gy van Hem wierd bedeeld
Met loon van eindelooze vreugde.
Dat dan de schaamte u bevang,
Tot myden van een Eeuw'ge schanden,
En gaat niet meer die snoode gang,
Maar breekt de smaadelyke banden,
Waar in de wysheid u veracht,
Als een der haatelykste dinge,
Waar in de Satan u belacht,
Als of een Koning beed'len ginge.
Heeft iemant anders schaamt, noch eer
Weest gy het Vuilis-Vat niet meer.

Matth:

MATTH: V: 8.

Zalig [zyn] de reine van herten: Want zy zullen God zien.

EPHEZEN IV: 17, 18, 19.

Ik zegge dan dit, en betuige het in den Heere, dat gy niet te meer en wandeld gelyk als de andere Heidenen wandelen in de iedelheid haares gemoeds,

Verduisterd in het verstand, vervreemd zynde van het leven Gods, door de onweetenheid die in haar is, door de verhardinge haares herten.

Welke ongevoelig geworden zynde, hebben haar zelven over gegeeven tot ontuchtigheid, om alle onreinigheid gieriglyk te bedryven.

1 THESSALONISENSEN IV: 4, 5.

Dat een iegelyk van u weete zyn vat te bezitten in heiligmaakinge en eere:

Niet in [quaade] beweeginge der begeerlykheid, gelyk als de Heidenen die God niet en kennen.

XLI.

De Schadelyke Afwyzing.

I.L.

Dat de broederlyke liefde blyve. Vergeet de herbergzaamheid niet: want hier door hebben ſommige onweetens Engelen geherbergd. Ende en vergeet der weldaadigheid en der mededeelzaamheid niet: want aan zodaanige offerhanden heeft God een welbehaagen. Hebreen XIII: vers 1, 2. en 16.

Op

Op Figuur XLI.

Een Koning van een machtig land,
Verkleeden zich in flechten ſtand,
Op dat hy heimelyk mogt weeten,
(Terwyl hy als een vreemdeling,
Tot zyne onderdaanen ging,)
Waar trouw of ontrouw was gezeten.
Aldus bezocht hy menig huis,
En vond weldaadigheid niet t'huis,
Maar moeſt zich zonder hulp genoegen.
Elk was maar voor hem zelfs gezind,
En hield Gebrek niet voor zyn vrind,
Om hem van 't zyne toe te voegen.
Doch dit gerucht wierd openbaar,
Dat Hy in 't onderzoeken waar,
Dat nam Voorzichtigheid ter harten,
Zo dat zy d'Armoed niet vergat,
Maar gaf van 't geene wat zy had,
Op dat zy 't quaad gevolg mogt tarten,
Als nu de booden quamen of,
Dat elk moeſt komen aan het Hof,

Daar zich den Koning zouw vertoonen,
Ging trouwigheid zyn blyde gang,
Maar Eigenbaat, wierd ang en bang;
Van wegens 't goede en quaade loonen.
Wie dat nu dezen Koning zy,
Zyn land, en Onderdaan, daar by,
Dat kan een ieder licht'lyk weeten,
Die van verſtand en Oordeel is,
En ('t menſch'lyk wandel-ſpoor niet mis;)
De Heilige Schrift niet heeft vergeeten.

SPREUKEN XIV: 31.

Die den armen verdrukt, ſmaadet des zelven Maaker: maar die zich des nooddruftigen ontfermd, die eerd hem.

MATTH: V: 7.

Zalig [*zyn*] *de barmhertige: want haar zal barmhertigheid geſchieden.*

En Kapittel XXV: 34, 35, 36.

Als dan zal de Koning zeggen tot de geene die tot zyner rechter [*hand zyn;*] *Komt gy gezegende myns Vaders, be-erft dat Koningryk, het welk u bereid is van de grondlegginge der wereld.*

Want

Want ik ben hongerig geweest, en gy hebt my te eeten gegeeven: Ik ben dorstig geweest, en gy hebt my te drinken gegeeven: Ik was een vreemdeling, en gy hebt my geherbergt:

[Ik was] naakt, en gy hebt my gekleed: Ik ben krank geweest, en gy hebt my bezocht: Ik was in de gevangenisse, en gy zyt tot my gekomen.

En Vers 41, 42, 43.

Dan zal hy zeggen ook tot de geene die ter slinker [hand zyn,] Gaat weg van my gy vervloekte in het eeuwige vuur, 't welk den Duivel en zyne Engelen bereid is.

Want ik ben hongerig geweest, en gy en hebt my niet te eeten gegeeven: Ik ben dorstig geweest, en gy en hebt my niet te drinken gegeeven.

Ik was een vreemdeling, en gy en hebt my niet geherbergd: Naakt, en gy en hebt my niet gekleed: Krank, en in de gevangenisse, en gy en hebt my niet bezocht.

HEBREEN XIII: 16.

Ende en vergeet der weldaadigheid en der mededeelzaamheid niet: want aan zodaanige offerhanden heeft God een welbehaagen.

XLII.

Het Kinderachtig Genoegen.

[Uwen] wandel zy zonder geldgierigheid: en zyt vergenoegt met het tegenwoordige. Want hy heeft gezegt, Ik en zal u niet begeeven, noch ik en zal u niet verlaaten. Hebreen XIII: 5.

Op

Op Figuur XLII.

Elk pluift en krabbeld aan de Aarde,
(In zyn Geheel, van weinig waarde)
Maar om een ftukjen en een Deel;
Want niemant krygt hem in 't Geheel:
En die ze al won, wat zoud hem baaten?
Wyl hy ze, eerlang, weêr moeft verlaaten!
En fcheiden van die rykdom of,
Verfchooven onder zand en ftof.
Gelyk als and'ren, die voor dezen,
Voor zulke rykaards zyn gepreezen,
Doch 't was maar ingebeelde waan,
En dat het was, is lang vergaan.
En door dit vruchtelooze zweeten,
Houd haar de Vyand in 't vergeeten,
Dat zy, om 't kleine Aardfe Deel,
Verzuimen 't Hemelfe, Geheel.
Want die niet zoekt, hoe zouw hy vinden,
Wyl hy zyn oogen toe laat binden,
Met een vergulde en zyden doek,
En taft in een verkeerden hoek,

Gelyk de blinde zonder oogen,
En werd op 't allerhoogſt bedroogen.

Psalm XXXVII: 16,17,18,19.

Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter als den overvloed veeler godloozen.

Want de armen der godloozen zullen verbrooken worden: maar de HEERE onderſteund de rechtvaardige.

De HEERE kend de dagen der oprechten, en haare erfeniſſe zal in eeuwigheid blyven.

Zy zullen niet beſchaamd worden in den quaaden tyd; en in de dagen des hongers zullen zy verzadigd worden.

Psalm XLIX: 17,18.

En vreeſt niet wanneer een man ryk word; wanneer de eere van zyn huis groot word.

Want hy en zal in zyn ſterven niet met allen mede neemen: zyne eere en zal hem niet nadaalen.

Spreuken XVI: 8.

Beter is een weinig met gerechtigheid, dan de veelheid der inkomſten zonder recht.

Jezaias LV: 2.

Waarom weegt gy-lieden geld uit voor 't geene dat geen brood en is? en uwen arbeid voor het geene dat niet verzadigen en kan? Hooret aandachtelyk na my, en eetet het goede, en laat uwe ziele in vettigheid haar verluſten.

1 Timoth: VI: 6, 7, 8, 9, 10.

Doch de Godzaligheid is een groot gewin met vergenoeginge:

Want wy hebben niets in de wereld gebragt, het is openbaar dat wy ook niet en konnen iet daar uit draagen.

Maar als wy voedſel en dekſel hebben, wy zullen daar mede vergenoegd zyn.

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoekinge en [in] den ſtrik, en [in] veele dwaaze en ſchaadelyke begeerlykheden, welke de menſchen doen verzinken in verderf en ondergang.

Want de geld-gierigheid is een wortel van al quaad, tot welke ſommige luſt hebbende zyn afgedwaald van 't geloove, en hebben haar zelven met veele ſmerten doorſteeken.

XLIII.

De Achter laag.

Ik zal tot den HEERE *zeggen; Myne toevlucht, en myne burgt: myn God op welken ik vertrouwe. Want hy zal u redden van den ſtrik des vogelvangers: van de zeer verderfelyke peſtilentie. Hy zal u dekken met zyne vlerken, en onder zyne vleugelen zult gy betrouwen: zyne waarheid is een rondaſſe en beukelaar.* Pſal. XCI: 2,3,4.

Op

Op Figuur XLIII.

Ziet, alle Lift, houd zich verfchoolen,
Om 't geen, daar zyne vangft op ziet,
Te voeden in het blinde doolen,
Van meening, 't quaad en is 'er niet.
En of de ftoutheid hem wouw tergen,
Om maar te komen voor den dag,
Te meer zouw zich de Lift verbergen,
Tot hy hem vaft gevangen zag.
De Achterlaag zal niet Trompetten,
Op dat het zynen Vyand hoor,
Die hy voordeelig wil bezetten,
Maar, op zyn kans, doet hy zich voor.
Dat alle ftoute zorgeloozen,
Met ingebeelde wyze waan,
Dit ook bedochten van den Boozen,
Om zyne ftrikken toch t'ontgaan!
Die ook geen Boer is, zonder myden,
In dingen van zyn groot belang,
Maar fpits geleerd van oude tyden,
Op dat hy fpitfe hoofden vang.

Wie zouw het denken, of gelooven;
Dat in den alderklaarften dag,
('t Sieraad van alle ding te boven)
De zwarte Nacht verborgen lag!
Als 't licht maar wykt van onze oogen,
Zo is het net der Duifterheid,
Ons reets al over 't hoofd getoogen,
Wyl 't achter 't licht verborgen leid,
Denk of die Slimmert dan niet lachten,
Als domheid riep, kom voor den dag,
Op dat men zich voor u kon wachten,
Wanneer men u voor oogen zag!
Als dan berouw begind te klaage,
En zegt, dat had ik niet gemeind,
Zo fpot die looze achterlaage,
Terwyl hy lacht, en leelyk grynd.
Wyl wy met botheid zyn bezeten,
En ook door blindheid niet en zien,
Heeft ons Gods Wysheid klaar doen weeten,
Hoe elk dat Euvel kan ontvliên.

SPREUKEN XVI: 17.

De baane der oprechten is, van het quaad af te wyken: hy behoed zyne ziele, die zynen weg bewaard.

En Kapittel XXVII: 12.

De kloekzinnige ziet het quaad, [*en*] *verbergd zich: de ſlechte gaan heenen door,* [*en*] *worden geſtraft.*

2 PETRUS III: 3,4,5,6,7.

Dit eerſt weetende, dat in 't laatſte der dagen ſpotters komen zullen, die na haare eigene begeerlykheden zullen wandelen:

En zeggen, Waar is de belofte zyner toekomſte? want van dien [*dag*] *dat de vaders ontſlaapen zyn, blyven alle dingen alzo* [*gelyk*] *van het begin der ſcheppinge.*

Want willens is dit haar onbekend, dat door het woord Gods de Hemelen van over lange geweeſt zyn, en de aarde uit het water en in het water beſtaande.

Door welke de wereld, die doe was, met het water der Zondvloed bedekt zynde, vergaan is.

Maar de Hemelen die nu zyn, en de aarde, zyn door het zelve woord als een ſchat weg gelegt, en worden ten vuure bewaart tegen den dag des oordeels, en der verdervinge der godlooze menſchen.

XLIV.

De luide Roep.

En dit is de vrymoedigheid die wy tot hem hebben, dat zo wy iet bidden na zynen wille, hy ons verhoord. En indien wy weeten dat hy ons verhoord, wat wy ook bidden, zo weeten wy, dat wy de beden verkrygen, die wy van hem gebeden hebben. 1 Joan: V: 14, 15.

Op

Op Figuur XLIV.

Die op der Aarden is gezeten,
En wil doch dat men zyn geluid,
Tot in den Hemel toe zal weeten,
Die voer het door een Engten uit,
Niet rechts en links, aan alle zyden
In ied'le dingen dezer tyd,
Om in de ruime lucht te weiden,
Waar door het flaauw werd en verfpreid:
Maar dat hy dat van 't herte wringe,
Door d'Engte van Gods Heilig Woord,
Om alle Goddelyke dinge,
Zo werd zyn ftem van God gehoord.
Dan is hy even als de geene,
Die door een naauwe Buis bazuind,
En brengt zyn roeping verre heene,
Schoon dat de wegen zyn betuind.
't Geluid, dat zo niet werd gebooren,
(Hoewel God alles hoord en ziet,)
Dat hoord Hy maar in zynen tooren,
Doch in zyn liefden hoord hy 't niet.

Bedwing dan zo uw open monden,
ô Menſchen! die op Aarden woond,
Op dat gy wys, en wel bevonden,
Toch in den Hemel werd gekroond.

PSALM XXXIV: 16, 17, 18, 19.

De oogen des HEEREN zyn op de Rechtvaardige; en zyne ooren tot haar geroep.

Het aangezichte des HEEREN is tegen de geene die quaad doen; om haare gedachteniſſe van der aarden uit te roeijen.

Zy roepen, en de HEERE hoord; en hy red ze uit alle haare benaauwtheden.

De HEERE is naby de gebrookene van herten; en hy behoud de verſlagene van geeſte.

EN PSALM LXIX: 34.

Want de HEERE hoord de nooddruftige: en hy en veracht zyne gevangene niet.

EN PSALM CXLV: 18, 19.

De HEERE is na by allen die hem aanroepen: allen die hem aanroepen in der waarheid.

Hy doet het welbehaagen der geener die hem vreezen: en hy hoord haar geroep, en verloſtze.

SPREU-

SPREUKEN XV: 28,29.

Het herte des rechtvaardigen bedenkt zich, om te antwoorden: maar de mond der godloozen zal overvloedelyk quaade dingen uitſtorten.

De HEERE is verre van de godlooze: maar het gebed der rechtvaardigen zal hy verhooren.

MATTH: VII: 23.

En dan zal ik haar opentlyk aanzeggen, Ik en hebbe u nooit gekend. Gaat weg van my gy die de ongerechtigheid werkt.

JOANNES IX: 31.

En wy weeten dat God de zondaars niet en hoord: maar zo iemant godvruchtig is, en zynen wille doet, dien hoord hy.

1 JOANNES III: 21,22.

Geliefde, indien ons herte ons niet en veroordeeld, zo hebben wy vrymoedigheid tot God:

En zo wat wy bidden, ontfangen wy van hem: dewyle wy zyne geboden bewaaren, en doen 't geene behaagelyk is voor hem.

XLV.

De Onvaste Steun.

Maar geliefde, bouwet gy u zelven op uw' allerheiligste geloove, biddende in den Heiligen Geest: Bewaard u zelven in de liefde Gods, verwachtende de barmhertigheid onzes Heeren Jezus Christus ten eeuwigen leven. Judas vers 20, 21.

Op

Op Figuur XLV.

Die op de Wereld ſteund, leund op een draaijend rond,
Een Welſtand daar 't Geluk nooit lange vaſt op ſtond.
Want ſchoon het al niet valt, door aanſtoot van de buijen
Van Ooſt en Weſter-hoek, van 't Noorden en van 't Zuijen,
Gelyk het menigmaal noch wel in 't leven doet,
Zo ſtoot het, onvoorziens, de Dood toch met de voet.
Daar rold en ſold het heen, dat voorwerp van bewaaren;
Wat niet op God en ruſt, vervalt met zyn pylaaren.
Waar blyft dan 't Herte, dat in 't midden van zyn Schat,
Gelyk een Koning op zyn troon verheven zat,
Met luſt en achtbaarheid van wederzyds omgeeven,
(Het rechte Neſt van 't blinde en onverſtandig leven)
En voor zich zelven niet bezorgd heeft, noch beſteld
Het geen tot zynen dienſt in d'and're wereld geld,
Maar kaal en leedig van behaag'lykheid ontheven,
Uit zyn bezit en erf elendig werd verdreeven?
Dat is gelyk de geen die weelden is gewend,
En van zyn Staat vervalt, in Armoede en Elend.

Dat

Dat proeven zulke, die na 't vlees daar in verviele.
Maar, wee! de Armoede en Elende van de Ziele!
Dat dan een ieder zyn Pilaaren niet en ſtel
Op deze wereld, zynde, een dekſel van de hel;
Maar zynen Zetel van verblyf, in ruſt en vrede
Bereide op effen grond, hier boven, niet benede.

PSALM XXXIX: 5,6.

HEERE, *maakt my bekend myn einde, en welke de maate myner dagen zy; dat ik weete, hoe vergankelyk ik zy.*

Ziet, gy hebt myne dagen een hand breed geſteld, en myn leeftyd is als niets voor u; immers is een ieder menſche, [hoe] vaſt hy ſtaat, enkel iedelheid, Sela!

En PSALM CXLIV: 4.

De menſche is de iedelheid gelyk: zyne dagen zyn als een voorby gaande ſchaduwe.

SPREUKEN XIV: 32.

De godlooze zal heenen gedreeven worden in zyn quaad: maar de rechtvaardige betrouwd [zelfs] in zynen dood.

JEZAIAS

JEZAIAS XL: 6,7,8.

Een ſtemme zeid: Roept, en hy zeid, Wat zal ik roepen? Alle vlees is gras, en alle zyne goedertierenheid als een bloeme des velds.

Het gras verdord, de bloeme valt af, als de Geeſt des HEEREN daar in blaaſt: voorwaar het volk is gras.

Het gras verdord, de bloeme valt af: maar het woord onzes Gods beſtaat in der eeuwigheid.

LUKAS VI: 24,25.

Maar wee u gy ryke, want gy hebt uwen trooſt weg.

Wee u die verzadigt zyt: want gy zult hongeren: Wee u die nu lacht: want gy zult treuren en weenen.

JAKOBUS IV: 14.

Die gy niet en weet wat morgen [geſchieden zal:] Want hoedaanig is uw' leeven? Want het is een damp die voor een weinig [tyds] gezien word, en daar na verdwynd.

I JOANNES II: 17.

En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die den wille Gods doet, blyft in der eeuwigheid.

XLVI.

De Ongelyke Kans.

Den rechtvaardigen en zal geen leed wedervaaren: maar de godlooze zullen met quaad vervullet worden. Spreuken XII: 21.

Op Figuur XLVI.

Twee moeften door de Doornen gaan;
Om onvermydelyke reden,
Den Eenen had een Harnas aan,
Van boven 't hoofd tot aan beneden.
Daar vond de fcherpe punt geen vat,
Om fel te fcheuren en te fteeken,
Maar alles vaft en hard en glad,
Om onverhinderd door te breeken.
Maar d'Ander meeftendeele naakt,
Behalven 't fobre dat hem kleeden,
Wierd deerlyk rood van bloed gemaakt;
Door 't fcheuren van zyn kleed en leden.
ô Dood! zo gy die Doornen zyt,
Die elk, noodwendig moet pafleeren,
't Is waardig, dat wy al den tyd,
Dat noodig Harnas-maaken, leeren.
Wat is 't onnozel, die het ziet,
Dat veelen al haar gantfe leeven,
Door bezigheden, anders niet,
Als 't dunne kleed des werelds weeven!

Dat ſcheurd en breekt in ſtervens nood,
En laat voor Punten ende haaken,
De arme Ziele naakt en bloot,
Om haar zo rood als bloed te maaken.
ô Blanke Harnas, kleed van Deugd,
Wy allen, hebben dubbeld reden
Tot d'Ouderdom, van onze Jeugd,
Aan u te klinken en te ſmeeden.
Wy hebben 't al te wel gehoord,
Hoe veele in deze door'ne haagen,
Zo deer'lyk roepen, brand en moord,
En haare onachtzaamheid beklaagen;
Terwyl de kloeke wyzeling,
In 't vaſte Harnas van de Deugden,
Geruſt en ſtil ter Zielen ging,
Met hoop van eindelooze vreugden.

PSALM XXXIII: 18, 19, 20.

Ziet, *des HEEREN ooge is over de geene die hem vreezen, op de geene die op zyne goedertierenheid hoopen;*

Om haare ziele van den dood te redden, en om haar by 't leven te houden in den honger.

Onze ziele verbeid den HEERE; hy is onze hulpe, en onze ſchild.

En

En Psalm XXXVII: 37, 38, 39.

Let op den Vroomen, en ziet na den oprechten; want het einde van [dien] man zal vrede zyn.

Maar de overtreeders worden te zaamen verdelgd: het einde der godloozen word uitgeroeid.

Doch het heil der rechtvaardigen is van den HEERE; haare ſterkte ter tyd van benaauwtheid.

Hebreen IV: 11, 12, 13.

Laat ons dan ons benaarſtigen om in die ruſte in te gaan: op dat niet iemant in dat zelve exempel der ongeloovigheid en valle.

Want het Woord Gods is leevendig en krachtig, en ſcherpſnydender dan eenig tweeſnydende zwaard: en gaat door tot de verdeelinge der ziele en des geeſts, en der t'zaamenvoegſelen, en des mergs, en is een oordeeler der gedachten en der overleggingen des herten.

En daar en is geen ſchepſel onzichtbaar voor hem: maar alle dingen zyn naakt en geopent, voor de oogen des geenen met welken wy te doen hebben.

XLVII.

De Vergankelykheid.

I.L

Want gy zult zyn als een eike welkers bladeren afvallen, en als een hof, die geen water en heeft. En de ſterke zal weezen tot grof vlas, en zyn werkmeeſter tot eene vonke, en zy zullen beide te zaamen branden, en daar en zal geen uitbluſſer weezen. Jezaias I: 30, 31.

Op

Op Figuur XLVII.

Het Boompje laat zyn blaadjes vallen,
Aan 't Einde van de zoeten tyd,
Geduurig eenige van allen,
Zo raakt hy ook het laatſte quyt.
Dat doet verhevene gedachten,
(Terwyl haar naaſte daald in 't graf)
Ook deze zelve gang verwachten,
Want Adams blaad'ren vallen af.
De Wereld kan haar lievelingen,
Die met haar herts genegentheid,
Wel gaaren altyd aan haar hingen,
Niet langer houden als haar tyd.
Hy laat ze zinken na beneden,
Wanneerder maar een windje ſpeeld,
Het groene tydjen is verleden,
Dat ſap en kracht had mee gedeeld.
ô Wereld-boom ! gy boom van allen,
Wat hebt gy van 't beginſel af,
Veel duizend blaad'ren laaten vallen,
Die al verrot zyn in het graf!

Zo dat zich niemant kan verleiden,
  Door ingebeelde ied'le hoop,
Dat d'afval hem alleen zal myden,
  Daar 't al, en alles neder droop.
Dit ziet de wyze klaar voor oogen,
  En ſchept een nieuw gebooren wil,
Om zyne wasdom te verhoogen,
  Daar 't groene blad nooit af en vil,
Van 't Eeuwig bloeijend hout des Heere,
  In 't altyd groeijend Paradys,
Dat ieders hert zich daar toe keere,
  Die gaaren won de hoogſte prys.

PSALM I: 3.

Want hy zal zyn als een boom, geplant aan waterbeeken, die zyne vrucht geeſt in zynen tyd, en welkers blad niet af en valt: en al wat hy doet, zal wel gelukken.

En PSALM XXXVII: 1, 2, 3, 4.

En ontſteekt u niet over de boosdoenders: en benyd ze niet die onrecht doen.

Want als gras zullen zy haaſt worden afgeſneeden; en als de groene gras-ſcheutkens zullen zy afvallen.

Ver-

Vertrouwd op den HEERE, en doet het goede; bewoond de aarde, en voed [u] met getrouwigheid.

En verlust u in den HEERE; zo zal hy u geeven de begeerten uwes herten.

JEZAIAS XL: 6, 7, 8.

Een stemme zeid: Roept, en hy zeid: Wat zal ik roepen? Alle vlees is gras, en alle zyne goedertierenheid als een bloeme des velds.

Het gras verdord, de bloeme valt af, als de Geest des HEEREN daar in blaast: voorwaar het volk is gras.

Het gras verdord, de bloeme valt af: maar het woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid.

JAKOBUS I: 11.

Want de Zonne is opgegaan met de hitte, en heeft het gras dorre gemaakt, en zyn bloeme is afgevallen, en de schoone gedaante haares aanschyns is vergaan: alzo zal ook de ryke in zyne wegen verwelkeren.

XLVIII.

Het Sterf-bed, van de Deugd.

En ik hoorde een ſtemme uit den hemel die tot my zeide, Schryft, Zalig zyn de dooden, die in den Heere ſterven, van nu aan: Ja zegd de Geeſt, op dat zy ruſten mogen van haaren arbeid: en haare werken volgen met haar. Openbaaringe XIV: 13.

Op

Op Figuur XLVIII.

ô Schoone Deugd! hoe zoet luik gy uwe oogen!
Als door 't geweld, van d'een' en zelve hand,
Die and're roofd van al haar Schat en poogen,
Uw Laſt en Kruis raakt zalig aan een kant.
De gaande Tyd, tot by de Dood gekomen,
Heeft al 't beſlag, en alle zichtbaarheid,
In zynen arm, ter weg-dragt meê genomen,
Terwyl het Eind de t'zaamenbinding ſnyd;
En zalig ſcheid, het grove van het fyne,
Om niet meer ſlaafs, en ingeboeid te zyn,
Maar vry en vrank zo heer'lyk te verſchyne,
Uit duiſternis in lichte Zonneſchyn.
ô Schoone Deugd, hoe hoorden 't zien en hooren,
Van uw vertrek, hier uit dit jammerdaal,
Een ieders luſt en herte te bekooren,
Om langs uw ſpoor te komen tot dat maal,
Dat Eeuwig duurd met liefelyk verzaaden,
Daar gy bereid en blyd nu heenen gaat,
In 't Eeuwig Breed, van uwe ſmalle paden,
Dies heeft u Heil en groot geluk geen maat.
Tree toe ô voet, van ruime op enge wegen,
Terwyl gy ziet, dat niemant zich beklaagd,
Die 't heilzaam Eind, langs dezen heeft verkreegen,

Daar

Daar 't werelds hert, door na-ſpyt word geknaagd.
ô Schoone Deugd! Elk wenſt met u te ſterven!
Maar die dat wenſt, moet uwe gangen gaan,
En dezen tyd zyn welbehaagen derven,
Zo komt, na luſt, onruſt niet achter aan.

PSALM XXXI: 6.

In uwe hand beveel ik mynen geeſt, gy hebt my verloſt, HEERE, Gy God der waarheid.

EN PSALM XXXIV: 8.

De Engel des HEEREN legert zich rondom de geene, die hem vreezen, en rukt ze uit.

LUKAS VI: 20, 21, 22, 23.

En hy zyne oogen opſlaande over zyne Diſcipelen, zeide, Zalig zyt gy arme: Want uwe is het Koningryke Gods.

Zalig zyt gy die nu hongerd: want gy zult verzadigd worden. Zalig zyt gy die nu weend: want gy zult lachen.

Zalig zyt gy wanneer u de menſchen haaten: en wanneer zy u afſcheiden, en ſmaaden, en uwen naame als quaad verwerpen, om des Zoons des menſchen wille.

Ver-

Verblyd u in dien dage, en zyt vrolyk: want ziet uwen loon is groot in den Hemel: Want haare Vaders deeden diergelyke den Profeeten.

JOANNES XI: 26.

En een iegelyk die leefd, en in my geloofd, zal niet ſterven in der eeuwigheid. Geloofd gy dat?

HANDELINGEN VII: 59.

Heere Jezus ontfangt mynen geeſt.

ROMEINEN VI: 7, 8.

Want die geſtorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde:

Indien wy nu met Chriſtus geſtorven zyn, zo gelooven wy dat wy ook met hem zullen leeven.

JUDAS vers 20, 21.

Maar geliefde, bouwet gy u zelven op uw' allerheiligſte geloove, biddende in den Heiligen Geeſt:

Bewaard u zelven in de liefde Gods, verwachtende de barmhertigheid onzes Heeren Jezus Chriſtus ten eeuwigen leeven.

Het

XLIX.

Het Sterf-bed, van de Ondeugd.

Ik hebbe gezien eenen geweld-dryvende godloozen: die zich uitbreide, als eene groene inlandse boom. Maar hy ging door, en ziet hy en was'er niet [meer;] en ik zochte hem, maar hy en wierd niet gevonden. Psalm XXXVII: 35, 36.

Op

Op Figuur XLIX.

Rampzalig End en droevig heene vaaren,
Als 't zelve Ding, dat u ontlaſten zouw,
Uw leeven diend tot jammerlyk bezwaaren,
Tot wee, en ach! vertwyfeling en rouw!
Verkeerde Schat, daar 't hert in leid begraaven,
Nu vaart gy heen, en laat uw knecht geen loon,
Voor al den dienſt, van 't vroeg' en laate ſlaaven,
Hoe ſtinkt uw deugd, hoe leelyk is uw ſchoon!
Daar draagt hy 't heen, dien ſlyter aller dingen:
Geen hand zo ſterk die zynen gang doet ſtaan,
Of zyn Gezel met weêrwil kan bedwingen,
Wanneer hy komt, om hand aan 't werk te ſlaan.
Noch vrind, noch maag, noch goude en zilvere ſchyven,
Noch Jeugd, noch Staat, noch Prieſter, noch Doctoor,
Kan deze Schat behouden, of doen blyven,
De Tyd en Dood, die gaander ſtout meê door.
ô Aardſe menſch! in uw gezonde dagen,
Slaa hand aan 't werk, nu is 't noch uwen tyd,
Op dat gy 't geen, dat and're zich beklaagen,
Door wys beraad, voorzichtig vlied en myd.

Gy

Gy hebt de Damp van alle ſchoone ſchynen,
Hoe dik en zwaar hy 't leven had omvat,
Nu menigmaal by and're zien verdwynen,
Beſpiegeld u, en kieſt een ander pad.

•

Psalm XLIX: 7, 8, 9, 10.

Aangaande de geene die op haar goed vertrouwen, en op de veelheid haares rykdoms roemen;

Niemant van hen zal [zynen] broeder immermeer konnen verloſſen: hy zal Gode zyn rantſoen niet konnen geeven:

(Want der verloſſinge haarer ziele is te koſtelyk, en zal in eeuwigheid ophouden:)

Dat hy ook voortaan geduuriglyk zoude leeven,) [en] de verdervinge niet zien.

En Vers 17, 18, 19, 20.

En vreeſt niet wanneer een man ryk word; wanneer de eere van zyn huis groot word.

Want hy en zal in zyn ſterven niet met allen mede neemen: zyne eere en zal hem niet nadaalen.

Hoewel hy zyne ziele in zyn leeven zegend; en zy u looven, om dat gy u zelven goed doet:

Zo

Zo zal zy [doch] komen tot het geslachte haarer vaderen: Tot in eeuwigheid en zullen zy het licht niet zien.

SPREUKEN XI: 7.

Als de godlooze mensche sterft, vergaat zyne verwachtinge: zelfs is de aldersterkste hoope vergaan.

HEBREEN X: 26, 27, 28, 29, 30, 31.

Want zo wy willens zondigen, na dat wy de kennisse der waarheid ontfangen hebben, zo en blyft daar geen slacht-offer meer over voor de zonden:

Maar een schrikkelyke verwachtinge des oordeels, en hitte des vuurs dat de tegenstaanders zal verslinden.

Als iemant de Wet Mozes heeft te niete gedaan, die sterft zonder barmhertigheid onder twee of drie getuigen:

Hoe veel te zwaarder straffe meend gy zal hy waardig geacht worden, die den Zoone Gods vertreeden heeft, en het bloed des Testaments onrein geacht heeft, daar door hy geheiligd was, en den Geest der genade smaadheid heeft aangedaan?

Want wy kennen hem die gezegd heeft, Myne is de wraake, ik zal het vergelden, spreekt de Heere. En wederom, De Heere zal zyn volk oordeelen.

Vreeselyk is het te vallen in de handen des leevendigen Gods.

L.

Dit is het Overblyfzel.

I.L.

En verwondert u daar niet over: want de uure komt, in welke alle die in de graven zyn zyne ſtemme zullen hooren En zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben tot de opſtandinge des leevens: en die het quaade gedaan hebben, tot de opſtandinge der verdoemeniſſe. Joannes V: vers 28, 29.

Op

Op Figuur L.

Hy zy in 't leven, Arm, of Ryk,
De dood die ſtelt ze al gelyk.

ô Dor gebeente, dat wel eertyds zyt geweeſt,
Miſſchien de wooning van een booze en ied'le Geeſt!
Waar is de jeugd en vreugd, van 't aards-gezinde leven,
En alle iedelheid, in uw geſtel bedreeven?
't Is al verdweenen, als de walming eener Rook;
Het lichaam ys'lyk, en de geeſt miſſchien een ſpook!
Zo valt de fleur en geur des ſchoonen bloems ter aarde,
Des morgens ſierlyk, en des avonds niet van waarde.
ô Naare nalaat, van den worm wiens quaad gemoed,
Slechts in der zonden aarde ellendig heeft gevroet!
Maar hebt gy aarden vat, een eed'le ſchat gedraagen,
Zo is het geeſt'lyk goud van zynen ſteen ontſlagen,
Waar in het groeide en zyn gedaante en wezen nam,
Tot dat de Meeſter 't fyn' van 't grove ſcheiden quam.
Dat is verheug'lyk, om met blydſchap aan te denken:
Waar is het wee en ach! den kruis-weg en het krenken?

Gelyk een wolk vergaan, die voor de Zon verdwynd,
Zo dat het Eeuwig licht den blooten Geest beschynd,
ô Wigtig onderscheid, daar veel aan is gelegen!
Wat waar het noodig u voorzichtig t'overweegen!
Op 't allerlaatste, als het wezen dezer tyd,
Ten Grooten Scheid-dag, zich door 't vuur des Oor-
deels scheid,
Dan moet gy Dooden uit de graven weêr te vooren,
Om uw Sententie van het hoogste Recht te hooren,
En voorts te voegen, in den order, stand, en staat,
Van eeuwigduurendheid, en dat, in Goed, of Quaad.

MATTH: XXV: 34.

Als dan zal de Koning zeggen tot de geene, die tot zyner rechter [hand zyn], Komt gy gezegende myns Vaders, be-erft dat Koningryk, 't welk u bereid is van de grondlegginge der wereld.

En Vers 41.

Dan zal hy zeggen ook tot de geene die ter slinker-[hand zyn], Gaat weg van my gy vervloekte in het eeuwige vuur, 't welk den Duivel en zyne Engelen bereid is.

En

En Vers 46.

En deze zullen gaan in de eeuwige pyne : maar de rechtvaardige in dat eeuwige leven.

1 KORINTH: XV: 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58.

Doch dit zegge ik, Broeders, dat vlees en bloed het Koningryke Gods niet be-erven en konnen, noch de verderfelykheid en be-erft de onverderfelykheid niet.

Ziet ik zegge u eene verborgentheid, Wy en zullen wel niet alle ontslaapen, maar wy zullen alle veranderd worden:

In een punt des [tyds,] in eenen oogenblik, met de laatste bazuine: want de bazuine zal slaan, en de doode zullen onverderfelyk opgewekt worden, en wy zullen veranderd worden.

Want dit verderfelyke moet onverderfelykheid aandoen, en dit sterfelyke [moet] onsterfelykheid aandoen.

En wanneer dit verderfelyke zal onverderfelykheid aangedaan hebben, en dit sterfelyke zal onsterfelykheid aangedaan hebben, alsdan zal 't woord geschieden dat geschreeven is, De dood is verslonden tot overwinninge.

Dood, waar is uwen prikkel? Helle, waar is uwe overwinninge?

De prikkel nu des doods is de zonde: en de kracht der zonde is de Wet.

Maar Gode zy dank, die ons de overwinninge geeft door onzen Heere Jezus Christus.

Zo dan, myne geliefde Broeders, zyt standvastig, onbeweegelyk, altyd overvloedig zynde in het werk des Heeren, als die weetet dat uwen arbeid niet iedel en is in den Heere.

1 THESSALONISENSEN IV: 16, 17, 18.

Want de Heere zelve zal met een geroep, met de stemme des Archangels, en met de bazuine Gods nederdaalen van den hemel: en die in Christus gestorven zyn, zullen eerst opstaan:

Daar na wy die leevendig overgebleeven zyn, zullen te zaamen met haar opgenoomen worden in de wolken, den Heere te gemoete in de lucht: en alzo zullen wy altyd met den Heere weezen.

Zo dan, vertroost malkanderen met deze woorden.

N A-

NAREDEN.

Wie dan, de heele Wereld ziet,
Een Ding te zyn van geender waarde,
Die geeve aan haar zyn Herte niet,
Maar klim, ten Hemel van der Aarde.
Hoe meer getuigen dat men vind,
Ontrent de voorgedraage zaaken,
Hoe meer de knoop zich t'zaamen bind,
Om Waarheids banden vaſt te maaken.
Teld van 't begin des Werelds af,
Van allen, die uit alle Standen,
Gevallen zyn in 't duiſter graf,
Daar haar de Dood, van alles, banden:
Die roepen al, uit eenen mond;
Dat elk, 't Geliefde en Uitverkooren,
Dat by hem groote waarde vond,
Eerlang, onwaardig, heeft verlooren.
Want was 'er Een van Al geweeſt,
Met wien de zaaken anders ſtonden,

(In waarden, die geen ſchending vreeſt)
Hy wierd op Aarden noch gevonden.
Doch, waar is iemants luſt of moed
Om zich een Reize t'onderwinden,
En op te heffen zynen voet,
Of hy die ſchoone Man kon vinden?
Zo zynder dan geen Een of Tien,
Maar al te veel om op te tellen,
Die ons d'onwaardigheid doen zien,
Van 't Hert op Werelds Heil te ſtellen.
Wie dan na geen getuigen hoord,
In zaaken van zo groot gewigte,
Maar zet zyn eigen gangen voort
Om waarde op Aarden op te richte,
Verlieſt de Vrucht, van 't Onderwys,
(Van al de geen die voor hem gingen)
Tot beter gangen op zyn reis,
Door 't ſpieg'len van d'aloude dingen.
De Wereld zelver, is niet waard;
Maar, die in 't leven, op der aarden
Veel Hemels goed voor zich vergaard,
Die

Die heeft het rechte Ding van waarden.
Zo was de Wereld hem tot nut,
(Dewyl hem God daar in liet komen)
En hy uit dezen heeft geput,
Het rechte Erfdeel aller vroomen;
De Deugd, die op den Hemel zag,
Als een Waardy van Eeuwig blyven,
Waar voor de Aarden onder lag,
Wiens Heil niet eind'loos kan beklyven.
Zo draagd de Aarde goede Vrucht,
Om Brood te maaijen en te kneeden,
Voor graage en wyze Hemel-zucht,
Tot waardigheid van Eeuw'ge Vreden.
Doch Aarde zelver is geen ſpys.
De Wereld, is geen Schat der Zielen;
Maar teeld, uit haar, het Paradys,
Met al, die Gods geboden hielen:
Zo doet de man van goed beleid,
De kloeke Bouwman, op den lande,
Die uit de Meſt zyn Vrucht bereid,
En krygt het honderdvoud in hande.

Daarom, ô Aardworm, wie gy zyt,
Gy zyt op aarden wel gekomen,
Doch 't is maar voor een korten tyd,
Zo word gy weder weg genomen:
Al was u d'Aarde noch zo waard,
In een bezit van vol genoegen,
Gy word aan 't End, van haar bezwaard,
Zy doet uw bange Ziele ſwoegen.
Laat vaaren, dat niet blyven kan,
Dat nooit, by iemant is gebleeven,
En trekt uw waardig Hert daar van,
Om aan een blyfbaar goed te geeven.
Zo werd gy zelver van waardy,
In 't oog van Godes welbehaagen,
En zyne waarde blyft u by,
Om van der Aarde weg te draagen.
ô Wereld! grove Aarden klomp!
Hoe trekt gy dan noch zo veel zinnen!
Of zyn de zinnen al te ſtomp,
Om meer als werelds Heil te winnen?
De ſnelle Slypſteen van de Tyd,

Met

Met al haar omgedraaide zaaken,
Behoorden (voor een ſcherpe ſpyt)
De ſtompe zinnen ſcherp te maaken.
Wat helpt de vlyt, die ieder doet?
Wat helpt het draaven op de wegen,
Die niet en gaan, na 't Eeuwig Goed,
Daar 't al en al aan leid gelegen!
De Wereld zyne onwaardigheid,
Zal ieders hert, die haar beminden,
Of nu, of dan, tot zynder tyd,
In 't ſcheiden van de koop bevinden.
Maar die ze noch by tyds bevind,
En zet ze uit de Stoel des Herten,
Op dat den Hemel ruimte wind,
Die zal geen achter nazien ſmerten.
Het achter nazien geeft verdriet,
Van ſchoone dingen die vervloogen,
Maar 't bly voor uitzien zoet geniet,
Na 't allerbeſte en wys be-oogen.

BLAD-

BLADWYZER

Van de Benaamingen en Verzen der Zinnebeelden.

A.

D.

Het

M.

N.

O.

R.

De

S.

T.

V.

W.

Z.

E I N D E.

Van Eeghen 435

CCPP
Tekst compleet
+
Front +
50 Gravures

